

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Ərdoğanın tarixi
Bağdad səfəri -
harada ki,
Türkiyə var...
yazısı səh.8-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 23 aprel 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 68 (8441) Qiyməti

Gündəm

Makronun anti-Azərbaycan
isteriyasının nəticəsi -
bumeranq geri qayıdır

Politoloq: "Bakıda
fransız liseyinin
bağlanması Fransa
üçün ciddi signal
olmalıdır"

yazısı səh.11-də

Bakı və Kreml Qafqaza kənar
müdaxiləni bloklayır

yazısı səh.3-də

Vətən müharibəsinin aprel
zəfərləri - Cəbrayıldan
Qazağın kəndlərində...

yazısı səh.7-də

Azərbaycanda bu məhsullar
ucuzlaşacaq - yeni qanun...

yazısı səh.15-də

Ukraynada müharibə
həllədiçi fəzaya keçir

yazısı səh.11-də

İrana məxsus qayıq sərhədimizi
pozdu: atəş açıldı

yazısı səh.15-də

Avropa Rusiyanın maye qazından
da imtina edir - kim qazanacaq?

yazısı səh.13-də

"Yüksək bal yağmaq hələ yaxşı
mütəxəssis olmaq deyil..." -
uğurlu peşəni necə seçməli...

yazısı səh.6-də

Neft Fondunun cəmi investisiya
portfeli 57 mlrd. dolları ötür

yazısı səh.13-də

Azərbaycanlı bankir
Vyanada vəfat etdi

yazısı səh.2-də

Gürcüstan bazarında böhran -
Azərbaycan bazarını nə gözləyir?

yazısı səh.14-də

PREZİDENTLƏRİN MÜHÜM MOSKVA MÜZAKİRƏSİ - ƏLİYEVİN MESAJI

Azərbaycan və Rusiya liderlərinin növbəti görüşü iki qonşu ölkənin strateji münasibətlərini daha da dərinləşdirəcək; **Prezident İlham Əliyev:** "Rusiya ilə əlaqələrin inkişafından çox razıyıq"

yazısı səh.5-də

Qaytarılan dörd kənd minalardan təmizlənilir - böyük sülhə doğru...

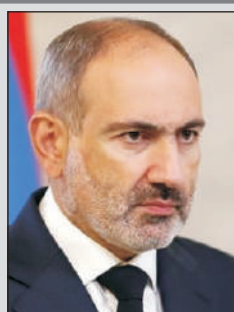
Qazağın kəndlərinin təhvil verilməsinə qarşı çıxan ermənilər saxlandı, yol açıldı; növbəti mərhələdə Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı danışıqların intensivləşməsi gələcək

yazısı səh.4-də

Qubad İbadoğlu
ev dustaqlığına
buraxıldı və
açıqlama verdi

yazısı səh.3-də

Paşinyan
Qərbin
qəzəbinə gələ
bilər - mayın
7-dən sonra...

yazısı səh.12-də

İş adamı
yumurtanın
"başına
gələnələr"dən
danışdı

yazısı səh.10-da

Al XİN rəhbərləri İrana qarşı sanksiyaların genişləndirilməsi ilə bağlı razılığa gəlib

Avropa İttifaqı ölkələrinin xarici işlər nazirləri İrana qarşı sanksiyaların genişləndirilməsi ilə bağlı razılığa gəlib.

APA xəbər verir ki, bu barədə Avropa İttifaqının Xarici siyasət və Təhlükəsizlik məsələləri üzrə Ali Nümayəndəsi Cozep Borrel Al Xarici İşlər Şurasının iclasından sonra mətbuat konfransında deyib.

“Biz İrana sanksiyaların genişləndirilməsi ilə bağlı siyasi razılıq əldə etdik”, - Borrel bildirib.

Onun sözlərinə görə, İrana qarşı mövcud sanksiyalar raketlər və raket istehsalı, eləcə də Yaxın Şərq və Qırmızı dənizə pilotsuz uçuş aparatlarının və raketlərin tədarükünü də əhatə edəcək.

Vüqar Səfərli ilə birgə ittiham olunan baş memar cəzadan azad edilib

Leğv edilmiş Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun (KİVDF) sabiq icraçı direktoru Vüqar Səfərli ilə birgə ittiham olunan, jurnalistlər üçün tikilmiş binanın baş memarı olmuş Telman Tahirovun azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasından (elektron qolbaq) vaxtından əvvəl azad edilməsi barədə müraciətə baxılıb.

APA xəbər verir ki, bununla bağlı məhkəmə müvafiq qərar qəbul edib.

Qərara əsasən, Telman Tahirovun müracəti təmin edilib və azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasından (elektron qolbaqdan) vaxtından əvvəl azad olunub.

Qeyd edək ki, leğv edilmiş fondun vəzifəli şəxslərinin qanunsuz əməllərinə dair Baş Prokurorluq yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən əməliyyat keçirilib. Saxlanılanlar şəxslər barəsində Cinayət Məcəlləsinin 179.4 (mənimləmə-xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə), 193-1.3.2 (cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərini leqallaşdırma-külli miqdarda törədildikdə), 308.2 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə-ağır nəticələrə səbəb olduqda), 313 (vəzifə saxtakarlığı) və digər maddələri ilə ittiham elan edilib.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə Vüqar Səfərli 10 il 6 ay, onunla birlikdə saxlanılan Nadir Məmmədov 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Telman Tahirov barəsində azadlığın məhdudlaşdırılması (elektron qolbaq), və digər təqsirləndirilən şəxslər barəsində həbslə bağlı olmayan cəzalar tətbiq edilib.

MEDIA sosial şəbəkə istifadəçilərinə çağırış etdi

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

“Sosial şəbəkə seqmentində cəmiyyətdə tanınmış şəxslər barədə, xüsusən də onların şəxsi həyatına dair dəqiqləşdirilməmiş məlumatların yayılması ictimaiyyət tərəfindən narazılıqla qarşılanır və eyni zamanda birmənalı qəbul olunmur”.

Bu barədə Musavat.com-a Medianın İnkişafı Agentliyindən məlumat verilib. “Sosial şəbəkə fealları in-

sanların şəxsi həyatına müdaxilə kimi qiymətləndirilə bilər və ictimaiyyəti çaşdıracaq paylaşımlar etməməli, həmçinin davranışlarını təmsil etdikləri sosial şəbəkənin etik qaydalarına uyğun tənzimləməli, yalan, dezinformasiya xarakterli məlumatların yayılmasından çəkinməlidirlər.

Qeyd edilməlidir ki, ümumiyyətlə, son dövrlər peşəkar media subyektləri və jurnalistlər

sosial mediada yayılan bu qəbildən olan məlumatlara jurnalitika prinsipləri baxımından yanaşaraq peşəkar davranış nümayiş etdirməkdədirlər.

Qeyri-dəqiq, mənbəyi bilinməyən və ictimai fikri çaşdırmağa yönəlmiş dezinformasiyaların yayılmasının hüquqi məsuliyyət yaratdığını xatırladaraq sosial şəbəkə istifadəçilərinə məsuliyyətli olmağa səsləyirik”, - çağırışda qeyd edilib.

Qarabağ Universitetində turizmlə bağlı ixtisaslar olacaq

2022-2023-cü tədris ilində Azərbaycanda ali və orta ixtisas məktəblərindən turizm təhsili üzrə 1548 nəfər məzun olub.

“Apa-Economics” xəbər verir ki, bunu Bakıda keçirilən Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin turizm üzrə təhsil müəssisələrinin 1-ci görüşündə Dövlət Turizm Agentliyinin sədri Fuad Nağıyev deyib.

O qeyd edib ki, məzunların 718-i subbakalavr, 715 nəfəri bakalavr, 115 nəfəri isə magistr pilləsi üzrə turizm təhsillərini müvəffəqiyyətlə başa vurub:

“Həmçinin peşə təhsili mü-

əssisələri tərəfindən təqdim edilən ixtisaslarda 340 nəfər məzun adını qazanıb. 30 illik işğaldan sonra azad edilmiş torpaqlarımızda bu yaxınlarda Prezidentin Qarabağ Universiteti yaratması ilə bağlı sərəncamı imzalanıb. Bu universitetdə turizmlə də bağlı ixtisaslar olacaq. Turizm təhsilinin əsas məqsədi turizmin bütün növləri üçün lazımı bilik və bacarığa malik insan kapitalını təmin etməkdir.

Turizm sektorunda iş yerlərinin ildən-ilə çoxalması və karyera imkanları gənclərin bu sahəyə marağının artmasına səbəb olur. Turizmin inkişafına təsir edən ən mühüm amil-

lərdən biri də keyfiyyətli kadr potensialının olmasıdır. Turizm istehlakçılara birbaşa xidmət göstərdiyi üçün insan resurslarının inkişafında maraqlıdır. Dövlət Turizm Agentliyinin tabeliyində 3 turizm təhsili müəssisəsi fəaliyyət göstərir: ali təhsil verən bir universitet, bir orta ixtisas təhsil müəssisəsi və bir turizm peşə məktəbi. Ümumiyyətlə, ölkəmizdə 17 ali təhsil müəssisəsində turizm ixtisası üzrə təhsil verilir. Əsas məqsədimiz Azərbaycanı turizm destinasiyası kimi tanıtmak, turizm sahəsinin inkişafına nail olmaqdır”, - deyə F.Nağıyev vurğulayıb.

Azərbaycanlı bankir Vyanada vəfat etdi

Azərbaycanlı bankir Fərid Əlizadə Vyanada dünyasını dəyişib.

Musavat.com xəbər verir ki, Fərid Əlizadə müalicə aldığı klinikada ürək problemlərindən vəfat edib. Yaxın günlərdə mərhumun cənəzasının dəfn olunmaq üçün Azərbaycana gətiriləcəyi bildirilib.

Qeyd edək ki, F.Əlizadə Rutgers Universitetini və ABŞ-ın Rays Universitetində magistr dərəcəsinə bitirdikdən sonra ölkənin aparıcı banklarında çalışıb. O, uzun müddət “Bank of Baku”-nın İdarə Heyətinin sədri və baş direktoru, AFB bankın Müşahidə Şurasının üzvü olub.

Hadisə barədə ilk məlumatı Banker.az saytı yayıb.

Klaar: “Delimitasiya prosesini tam dəstəkləyirik”

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyan Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz və Gürcüstan böhranı üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaarı qəbul edib.

Modern.az xəbər verir ki, bu barədə Ermənistan Baş Naziri Aparatının İnformasiya və İctimaiyyətlə Əlaqələr Departamentinin “Armenpress”-ə verdiyi məlumatda deyilir.

Bildirilib ki, görüşdə Al-nin Ermənistan Respublikasındakı nümayəndə heyətinin rəhbəri, səfir Vasilis Maraş da iştirak edib. Regional vəziyyət, Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar və sərhədlərin delimitasiyası prosesinə toxunulub. Ermənistan-Avropa İttifaqı əməkdaşlığı və onun gələcək inkişafı məsələləri müzakirə edilib.

Toivo Klaar bir daha qeyd edib ki, Al hər tərəfli və uzunmüddətli nizamlaşma məqsədilə Ermənistan-Azərbaycan danışıqlar prosesini, eləcə də 1991-ci il Almatı Bəyannaməsi əsasında sərhədin delimitasiyası prosesinə başlamaq barədə razılaşmanı tam dəstəkləyir.

Böyük ehtimalla Azərbaycan-Rusiya münasibətlərində ikitərəfli və regional əməkdaşlıq ön plana keçiriləcək, daha da inkişaf etdiriləcək, bu iki qonşu ölkə arasında bunun üçün geniş geopolitik potensial mövcuddur... ABŞ və Qərbin Cənubi Qafqaza kobud müdaxiləsini nəzərə alaraq, ortaq maraqlar çərçivəsində tərəfdaşlıq həm Azərbaycan, həm də Rusiya üçün regionda sabitliyin qorunması baxımından olduqca vacibdir...

Cənubi Qafqazda artıq yeni hərbi-siyasi situasiya yaranıb. Hazırda bu region uğrunda global güclərin amansız mübarizəsi həlledici mərhələyə keçmiş kimi görünür. Hər halda, ABŞ və Qərb Cənubi Qafqazda cərəyan edən geopolitik proseslərə daha israrla müdaxilə etməyə cəhd göstərir. Bu baxımdan, regiondankənar güclərin davranışlarının indi Cənubi Qafqaza real təhlükə yaratmağa başladığı qətiyyəni şübhə doğurmur. Və bu kobud müdaxiləyə daha sərt müqavimətin göstərilməsinə ehtiyac yaranmış kimi görünür.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, ABŞ, Avropa Birliyi və Ermənistan arasında keçirilmiş Brüssel ortaq konfransı Cənubi Qafqaz ətrafında qəliz situasiya yaradıb. ABŞ və Avropa Birliyi Ermənistanı öz geopolitik alətinə çevirib və bu region ölkəsindən həm Rusiyaya, həm də Cənubi Qafqazda Qərbin heç bir real təməli olmayan maraqlarına müqavimət göstərən Azərbaycana qarşı istifadə etməyə çalışır. Və bununla da Qərb əslində sülh prosesinə dəstək manipulyasiyaları üzərindən Cənubi Qafqazda hərbi-siyasi gərginliyi artırmış olur.

Məsələ ondadır ki, ABŞ və Avropa Birliyinin Ermənistana hərbi dəstək vədləri rəsmi İrəvanı yeni hərbi təxribatlara cəsarətləndirir. Paşinyan hakimiyyəti Fransa da daxil olmaqla, Qərbin hərbi yardımlarına güvənərək, gələcək savaşa hazırlaşmaq xətti yürüdü. Hər

Bakı və Kreml Qafqaza kənar müdaxiləni bloklayır

Brüssel təxribatı qəliz və təhlükəli situasiya yaradıb

halda, rəsmi İrəvanın bu məqsədlə, sülh prosesindən müəyyən qədər uzaqlaşaraq, mümkün qədər zaman qazanmağa çalışması da inkaredilməz realılıqdır. Və bu baxımdan, Cənubi Qafqazda hərbi-siyasi gərginliyin nəzarətdən çıxma təhlükəsinə görə məhz ABŞ-Avropa Birliyi-Fransa üçlüyü məsuliyyət daşıyır.

Təbii ki, ABŞ və Avropa Birliyinin geopolitik hədəfə çevirməyə çalışdığı dövlətlər - Azərbaycan və Rusiya da regiondankənar güclərin Cənubi Qafqaz üzərində reallaşdırmağa çalışdıqları pozucu ssenariləri, sadəcə, müşahidə etmək niyyətindən uzaqdırlar. Böyük ehtimalla həm Kreml, həm də

rəsmi Bakı ortaq problemə münasibətdə birlikdə hərəkət etməkdə maraqlıdır. Və bu baxımdan, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Rusiya paytaxtı Moskvaya son səfəri böyük əhəmiyyət daşıyır.

İlk növbədə nəzərə almaq lazımdır ki, indiki situasiyada Azərbaycan və Rusiyanın bəzi geopolitik maraqları üst-üstə düşməyə başlayıb. Yəqin ki, bağlı qapılar arxasında Azərbaycan lideri İlham Əliyev və Rusiya prezidenti Vladimir Putin Cənubi Qafqaz ətrafında cərəyan edən prosesləri də müzakirə edəblər. Eyni zamanda iki qonşu ölkə arasında münasibətlərin inkişaf perspektivlərinin araşdırılma-

sın ön planda olduğu da qətiyyəni şübhə doğurmur.

Kremlə yaxın siyasi dairələr hazırda Azərbaycanı Rusiyaya ən yaxın regional tərəfdaş ölkə kimi xarakterizə edirlər. Kreml sahibinin mətbuat katibi Dmitri Peskov isə Prezident İlham Əliyevin Moskva səfəri barədə danışarkən, Azərbaycanı Rusiyanın dostu və strateji müttəfiqi adlandırb. Böyük ehtimalla Kreml sözcüsü bunu edərkən, Azərbaycan və Rusiya arasında imzalanmış müttəfiqlik fəaliyyəti barədə Moskva bəyannaməsinin mövcudluğuna eymam vurmaq məqsədi güdüb. Və əslində bu, olduqca vacib geopolitik məqamlardan biridir.

Çünki Rusiyanın hərbi müttəfiqi olan Ermənistan artıq çoxdan Kremlə xəyanət edib. İndi rəsmi İrəvan israrla Kremlə münasibətləri qopararaq, Ermənistanı Rusiyadan uzaqlaşdıraraq, Qərbə doğru "qaçırtmağa" çalışır. Yeni Kremlə Rusiya-Ermənistan münasibətlərinin əvvəlki məcraya dönmə biləcəyinə artıq o qədər də böyük ümidlər bəsləmir. Rusiya siyasi dairələrində belə qənaətlər mövcuddur ki, Paşinyan hakimiyyəti ABŞ və Qərbin təlimatlarını icra etmək vədlərinə sadıq qalacaq. Və bu səbəbdən də Kremlin rəsmi İrəvanla korlanmış münasibətlərinin "təmir edilməsinə" vaxt sərf olunmasına artıq ehtiyac yoxdur.

Azərbaycan isə birmənalı şəkildə müstəqil xarici siyasət yürütməkdə israrlı davranır. ABŞ və Qərbin təzyiqlərinə müqavimət göstərməyi bacarır. Ən əsas isə Azərbaycanın maraqlarını hər şeydən üstün tutan rəsmi Bakı birmənalı şəkildə ikitərəfli və bərabərhüquqlu münasibətlərə üstünlük verir. Yeni rəsmi Bakı qarşılıqlı münasibətlərdə etibarlı və əhəmiyyətli tərəfdaş olduğunu dəfələrlə sübuta yetirib. Və Rusiya siyasi dairələrində Azərbaycanın bu önəmli özəlliyini diqqətə alırlar.

Digər tərəfdən, Azərbaycan

can və Rusiya siyasi dairələri arasında olduqca yüksək anlaşma mühiti mövcuddur. Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin Azərbaycan ərazisindən çıxarılması ilə bağlı məsələnin uğurla nizamlanması da bunu təsdiqləyir. Hər halda, bu məsələnin həlli prosesində Azərbaycan və Rusiya arasında hər hansı dövlətlərarası ziddiyyət və ya narazılıq yaranmadı. Əksinə, Kreml ikitərəfli anlaşma sayəsində Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin vaxtından xeyli əvvəl Azərbaycandan çıxarılmasına razılıq verdi. Və bu, rəsmi Bakı ilə Kreml arasında yüksək səviyyəli əməkdaşlığın olduğunu göstərir.

Bütün bunları nəzərə alaraq, Azərbaycan lideri İlham Əliyev və Rusiya prezidenti Vladimir Putin arasında danışqları uğurlu nəticələri qətiyyəni şübhə doğurmur. Böyük ehtimalla Azərbaycan və Rusiya arasında ikitərəfli və regional əməkdaşlıq daha da inkişaf etdiriləcək. ABŞ və Qərbin Cənubi Qafqaza kobud müdaxiləsini nəzərə alaraq, ortaq maraqlar çərçivəsində belə tərəfdaşlıq indi daha böyük əhəmiyyət daşıyır. Və həm Azərbaycan, həm də Rusiya üçün Cənubi Qafqazda sabitliyin qorunması olduqca vacibdir.

Elçin XALİDBƏYLİ,
"Yeni Müsavat"

Qubad İbadoğlu ev dustaqlığına buraxıldı və açıqlama verdi

Müxalif siyasətçi və iqtisadçı Qubad İbadoğlu ev dustaqlığına buraxılıb.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Nərimanov Rayon Məhkəməsi qərar qəbul edib.

Məlumatı onun vəkili Bəhruz Bayramov sosial şəbəkədə paylaşaraq təsdiqləyib.

Xatırladaq ki, ötən həftə Q.İbadoğluna Cinayət Məcələsinin 204.3.1 (saxta pul və ya qiymətli kağızlar hazırlama,

əldə etmə və ya satma mütəşəkkil dəstə tərəfindən törədildikdə) və 167-3.1-ci (dini ekstremist materialları hazırlama, saxlama və ya yayma) maddələri ilə yekun ittiham elan edilib. Yaxın günlərdə

məhkəmənin başlanacağı gözlənilir.

Qubad İbadoğlu ev dustaqlığına buraxıldıqdan sonra "Turan"a deyib ki, barəsindəki cinayət təqibinə tam xitam verilməsinə nail olmaq niyyətindədir.

"Məhkəmənin bugünkü qərarını tam azadlıq əldə etmək kimi qiymətləndirmək olmaz. Hələlik mənim barəmdə qətimkan tədbirini ev dustaqlığı ilə dəyişdiriblər. Bakıdan kənara çıxma, Azərbaycanı tərk etmə bilmirəm, yaşayış yerimi dəyişdirdikdə müvafiq orqanı məlumatlandırmalıyam. Mənə qarşı əsassız ittihamlar hələ ləğv olunmayıb", - deyir İbadoğlu bildirib.

O qeyd edib ki, ev dustaqlığına keçirilməsi onun "sağlamlığı ilə ciddi şəkildə məşğul olmasına" imkan verəcək.

Qeyd edək ki, professor Qubad İbadoğlu 9 ay əvvəl həbs edilmişdi.

Azərbaycan və ABŞ maliyyəçiləri görüşəcək

Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) sədri Taleh Kazimovun rəhbərliyi ilə Azərbaycanın Bankçılıq Missiyasının ABŞ-a ilk geniş tərkibdə işgüzar səfəri başlayır.

"APA-Economics" AMB-yə istinadən xəbər verir ki, Azərbaycan Banklar Assosiasiyasının və ABŞ-Azərbaycan Ticarət Palatasının birgə təşkilatçılığı ilə baş tutan bu səfərdə ölkənin aparıcı maliyyə institutlarının rəhbərləri iştirak edir.

Məlumatla görə, səfər çərçivəsində Bankçılıq Missiyasının Vaşinqton və Nyu-York şəhərlərində ABŞ-nin aidiyyəti dövlət və hökumət qurumları, eləcə də maliyyə sektorunun nümayəndələri ilə görüşlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulur. Həmçinin ölkələr arasında bank və maliyyə sektorlarına dair təcrübə mübadiləsi məqsədi ilə təqdimatların və dəyirmi masa formatlı görüşlərin təşkil olunacağı da gözlənilir.

25 aprel tarixinədək davam edəcək missiyanın əsas məqsədi hər iki ölkənin maliyyə sektoru üzrə tənzimləyici qurumları və kommersiya bankları arasında əlaqələrin inkişafına və möhkəmlənməsinə dəstək göstərməkdir.

Xəbər verildiyi kimi, aprelin 19-da Azərbaycan və Ermənistan arasında sərhəddə delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiyanın səkkizinci görüşü keçirilib. Görüş zamanı Qazağın Ermənistan tərəfindən işğal olunan 4 kəndinin (Bağanis Ayrım, Aşağı Əskipara, Xeyrimli və Qızılhacılı kəndləri) Azərbaycana qaytarılması barədə razılıq əldə edilib.

Erməni istehkamçılar aprelin 22-dən Aşağı Əskipara kəndində (Voskepar) Müqəddəs Məryəm kilsəsi ilə bitişik ərazilərdə sərhədləri daha da dəqiqləşdirmək məqsədilə minalardan təmizləmə işlərinə başlayıblar.

Bu barədə "Sputnik-Armenia" məlumat yayıb. Azərbaycanla delimitasiya nəticəsində yeni sərhəd Ermənistan tərəfinin nəzarətində qalacaq kilsənin yaxınlığından keçəcək. Aprelin 22-də orada 20-25 istehkamçının işlədiyi bildirilir.

Bir qrup erməni isə kəndlərin Azərbaycana qaytarılmasına qarşı çıxır. Vəziyyət aprelin 22-də polislə qarşıdurmaya qədər kəskinləşib. Erməni əhalisi Tavuşda (To-vuzqala) minalanmış sahələrin təmizlənməsinin qarşısını almaq üçün öz mövqelərinə basqın ediblər. 3 gündür bir dəstə erməninin etirazları dayanmır. Paşinyana İrəvanda gücü çatmayan müxalifət əyalətlərdə təxribatlara əl atıb. Qızıqşdırlan əhəlinin minalardan təmizləmə işinə mane olmasının qarşısını almaq üçün "Voskepar"da minalardan təmizləmə işlərinin başlandığı ərazidə polisler canlı divar düzəldiblər.

Həmçinin aprelin 22-də Azərbaycanla sərhədlərin delimitasiyasına qarşı çıxan 7 nəfər saxlanılıb. Bu barədə Ermənistan İstintaq Komitəsi məlumat yayıb. Bildirilib ki, Ermənistanın Tavuş vilayətində Gürcüstanla dövlətlərarası avtomobil yolunun bağlanması zamanı xuliqanlıq etməkdə şübhəli bilinən 7 nəfər saxlanılıb.

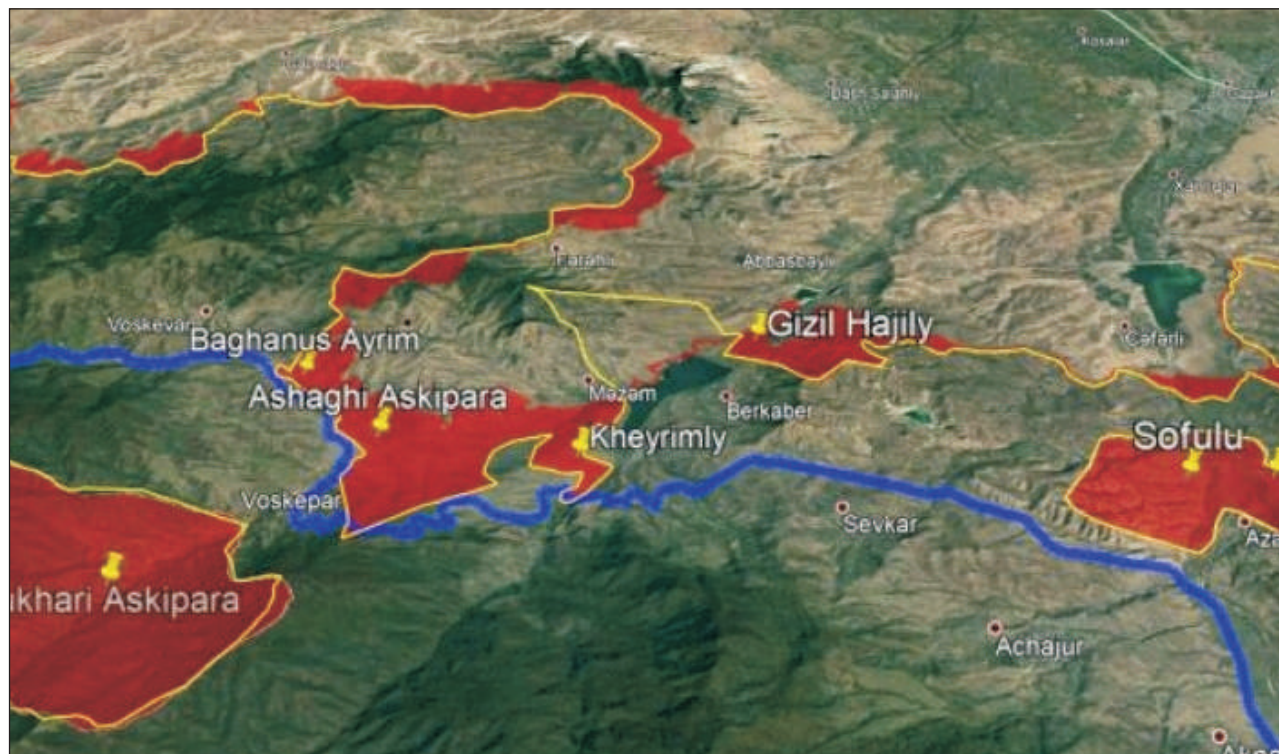
Dünən günün sonunda isə Ermənistan polisi Azərbaycanla sərhədlərin delimitasiyasına etiraz edən bir qrup şəxsin bağlıdığı Ermənistan-Gürcüstan yolunda hərəkəti bərpa edib. APA-nın "Sputnik-Armenia"ya istinadən xəbərinə görə, bu barədə yerli administrasiyadan məlumat verilib.

Bildirilib ki, sakinlərlə danışıqlardan sonra onlar yolu açmağa razılaşıblar.

Ermənistan-Azərbaycan sərhədlərin delimitasiyası üzrə Komissiyanın tərkibində isə daha bir işçi qrupu yaradılıb. APA-nın "news.am"-a istinadən xəbərinə görə, bu barədə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan qərar imzalayıb. Qrupun tərkibinə Ermə-

Qaytarılan dörd kənd minalardan təmizlənir - böyük sülhə doğru...

Qazağın kəndlərinin təhvil verilməsinə qarşı çıxan ermənilər saxlandı, yol açıldı; növbəti mərhələdə Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı danışıqların intensivləşməsi gələcək

nistanın Müdafiə Nazirliyi, Baş Qərargahın, Milli Təhlükəsizlik Xidməti, Ərazi İdarəetmə və İnfrastruktur Nazirliyi, eləcə də Kadastr Komitəsinin nümayəndələri daxil olacaq.

İşçi qrupunun fəaliyyətini koordinasiya etmək vəzifəsi Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin departament direktoru David Sanamyana tapşırılıb.

Qrup sərhəd xəttinin Bağanis (Ermənistan) - Bağanis-Ayrım (Azərbaycan), Voskepar (Ermənistan) - Aşağı Əskipara (Azərbaycan), Kirants (Ermənistan) - Xeyrimli (Azərbaycan) və Berkaber (Ermənistan) - Qızıl Hacılı (Azərbaycan) hissələrində koordinatların dəqiqləşdirilməsi ilə məşğul olacaq.

İşçi qrupunun fəaliyyətinə eyni zamanda ərazinin geodezik ölçülməsi və müvafiq protokol-layihənin tərtib olunaraq Ermənistan-Azərbaycan Sərhədlərinin Delimitasiyası üzrə Birgə Komissiyaya təqdim edilməsi də daxildir.

Kəndlərlə bağlı anlaşma sözsüz ki, Bakı və İrəvan arasında kövrək etimadın artmasına zəmin olacaq. Elə isə son hadisə sülh sazişini, böyük sülhü yaxınlaşdıracaqmı? Xatırladaq ki, ötən il 7 dekabrda Azərbaycan Respublikası Prezident Administrasiyası və Ermənistan Baş naziri aparatı arasında hər hansı vasitəçi olmadan qəbul edilən sənəddə sülh üçün tarixi imkanların olduğu qeyd olunaraq, Azərbaycan və Ermənistanın

bir-birlərinin ərazi bütövlüyü və suverenliyinə bir daha dəstəklərini ifadə etmiş, COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinə dair razılıq əldə etmişdilər. Həmçinin 2 hərbi əsirlərimiz geri alınmış, 32 erməni hərbi İrəvana verilmişdi.

Bu, eyni zamanda tərəflər arasında nə Brüssel, nə Paris, nə də Vaşinqton olmadan "sakit" və vasitəçisiz birbaşa diplomatik təmasların nəticəsi idi. Onun ardınca keçən həftə - aprelin 19-da iki ölkənin yenə də heç bir vasitəçi olmadan sərhədlərin delimitasiyası üzrə işçi qrup səviyyəsində qəbul etdikləri bəyanat və bunun əsnasında 4 kəndin Azərbaycana qaytarılması növbəti uğurdur. Azərbaycan və Ermənistan arasında aparılan sakit və vasitəçisiz diplomatiya onu göstərir ki, xüsusilə ABŞ və Fransa kimi neoimperialist qüvvələrin müdaxiləsi olmasa, Azərbaycan və Ermənistan sülhə və bu istiqamətdə ciddi nəticələrə imza ata bilər.

ABŞ, Avropa Birliyi, BMT, NATO, Türkiyə, Almaniya, Latviya, Norveç Azərbaycanla Ermənistan arasında razılaşmanı alqışlayıb. Bəs Moskva və Tehran niyə gecikir, təqdir etmir?

Sərhəd xidmətimizin əsgərləri əraziyə nə vaxt daxil olacaq?

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin sədri Elxan Şahinoğlunun fikrincə, 4 kəndin Azərbaycana qaytarılması və sərhədlərin müyənləşdirilməsi prosesinə

başlanılması bölgədə sülh quruculuğu prosesinə təkan verəcək: "Bakı və İrəvan razılaşma əldə edib. Bu, Rusiya hərbi kontingentinin Qarabağı tərk etməyə başlamasının ardından növbəti uğurlu razılaşmadır. Cənubi Qafqazda yeni mərhələ başlayır. 4 kəndin qaytarılması iki ölkə arasında çərçivə sazişinin imzalanmasını sürətləndirəcək. Rusiya-Ukrayna müharibəsi, Yaxın Şərqdə artan gərginlik və İsrail-İran qarşıdurması fonunda Cənubi Qafqazda danışıqlar yolu ilə əldə edilən razılaşmalar hamının xeyrinədir. Növbəti mərhələdə Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı danışıqların intensivləşməsi gələcək. Bunu da uzatmağın Ermənistan üçün faydası yoxdur. Ermənistan, baş nazir Nikol Paşinyanın dediyi kimi, Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri normalaşdırmaq istəyirsə, son mərhələni də keçməli - Zəngəzur dəhlizinin işə düşməsinə təmin etməlidir və bu belə də olacaq".

Politoloq qeyd etdi ki, Azərbaycanla Ermənistanın vasitəçi olmadan sərhəddə bağlı ilk razılaşması Rusiya və İrandakı siyasi dairələri düşündürüb. ABŞ, Avropa İttifaqı və Türkiyə əldə edilən razılaşmanı təqdir edərək, ard-arda açıqlamalar gələrkən, Moskva və Tehrandan hələ ki xəbər yoxdur: "Halbuki Moskva və Tehran hər dəfə deyir ki, bölgə ölkələri uzaq ölkələrin iştirakı olmadan danışıqlar aparmalıdır. Bakı və İrəvan məhz

uzaq ölkələrin iştirakı olmadan müsbət nəticə əldə edib. Ancaq Moskva və Tehrandan buna sevinən yoxdur. Çünki Rusiya və İrandakı dairələr bölgədə sülhdən çox Cənubi Qafqaz ölkələrinin onların təsiri altında olmasını istəyirlər. Bakı ilə İrəvan arasında əldə edilən razılaşma isə Rusiya

və İranın bölgəyə təsirini azaldacaq. Məsələn, baş nazir Nikol Paşinyan Tavuş bölgəsində artıq Rusiya sərhəddçilərinə ehtiyac olmadığını deyib. Bakı ilə İrəvan razılaşma əldə etdiyi gün İranın Ermənistan-dakı səfiri Mehdi Sübhani Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin hazırkı kövrəkliyinin səbəbini regionda güc balansının pozulması ilə əlaqələndirmişdi: "Biz qəti əminik ki, Cənubi Qafqaz regionunda qüvvələr balansı yaradılmalıdır". Yeni Tehran öz səfiri vasitəsilə demək istəyib ki, onlar bölgədə güclü Azərbaycanın əleyhinədirlər. Güclü Azərbaycan olmasaydı, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarının işğalını davam etdirər və bugünkü razılaşmalar əldə olunmazdı. Tehrana əvvəlki Cənubi Qafqaz lazımdır. Geri dönüş mümkün deyil".

Azərbaycanın müvafiq qurumlarının, o cümlədən Dövlət Sərhəd Xidmətinin adicəkilən 4 kəndə dəqiq nə zaman daxil olacağı isə dənə qədər rəsmi açıqlanmamışdır.

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Məcburi köçkünlərin məlumatlandırılmasına 1,2 mln. manat vəsait ayrılıb

Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fondu (MKSİF) məcburi köçkünlərin geri qayıdışla bağlı məlumatlandırılmasına 1,23 milyon manat vəsait ayırıb.

"APA-Economics" xəbər verir ki, Fond Məcburi köçkünlərin yeni salınmış yaşayış məntəqələrinə geri qayıdışı üçün məlumatlandırma, təbliğat-izahat və təşviqat işlərinin aparılması adı ilə tender keçirib. "ADMEDIA.AZ" MMC tenderin qalibi seçilib. Bir illik müqavilənin dəyəri 1 milyon 229.943 min manat təşkil edib.

Qeyd edək ki, MKSİF 1999-cu ildə yaradılıb. Fondun əsas məqsədi məcburi köçkünlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasını, onlar üçün iş yerlərinin açılmasını təmin edən tədbirlərin həyata keçirilməsi, əsasən sosial infrastrukturun bərpasına yönəldilmiş mikrolayihələrin yerinə yetirilməsi üçün vəsait ayırmaq və bu vəsaitlərdən səmərəli və məqsədyönlü istifadəsini təmin etməkdən ibarətdir.

Prezident İlham Əliyev Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinin dəvəti ilə aprelin 22-də Moskva şəhərinə işgüzar səfər edib. Moskvanın Vnukovo-2 beynəlxalq hava limanında dövlətimizin başçısını Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Kremlin mətbuat xidməti ilkin məlumatında "Rusiya-Azərbaycan strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik münasibətlərinin gələcək inkişafının əsas məsələlərinin nəzərdən keçirilməsi, o cümlədən cari regional məsələlər üzrə hərtərəfli fikir mübadiləsinin aparılması planlaşdırılır", - deyərək qeyd olunurdu. Bildirilib ki, Baykal-Amur Magistralının tikintisinin başlanmasının 50 illiyi münasibətilə Putin və Əliyev BAM veteranları və dəmir yolu sənayesi işçiləri ilə görüşəcəklər. Magistral yolun tikintisi ilə bağlı məsələlərə bilavasitə səbiq prezident Heydər Əliyevin rəhbərlik etdiyi vurğulanıb. Səfər həm də Rusiya sülhməramlılarının Qarabağdan çıxdığı tarixi bir dönmə təsadüf edir.

Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov brifinqdə deyib ki, Rusiya və Azərbaycan prezidentləri Vladimir Putin və İlham Əliyev Kremlə iki ölkə arasında münasibətləri müzakirə edəcəklər, görüş səhər yeməyində davam etdiriləcək. Rusiya prezidentinin mətbuat katibi qeyd edib ki, hər iki ölkənin liderləri Baykal-Amur magistralının veteranları, inşaatçıları və işçiləri ilə ayrıca görüş keçirəcəklər. "Məlumdur ki, Azərbaycanın indiki prezidentinin atası o vaxt SSRİ Nazirlər Sovetində bu tikinti layihəsinə birbaşa rəhbərlik edib". "Əlbəttə, bunun xüsusi əhəmiyyəti var - bu, BAM-ın tikintisinin 50 illiyidir, o cümlədən bizim ikitərəfli münasibətlərimiz üçün. Kreml nümayəndəsi daha sonra vurğulayıb: "Azərbaycan bizim yaxşı ticarət-iqtisadi tərəfdaşımızdır, qarşılıqlı fəaliyyətin bütün potensialını genişləndirmək üçün böyük ehtiyatlar var. Azərbaycan Rusiyanın böyük qonşusu, dostu, tərəfdaşı və müttəfiqidir. Ölkələr əməkdaşlığın inkişafı üçün böyük potensiala və münasibətləri inkişaf etdirmək üçün siyasi iradəyə malikdir", - deyərək Peskov əlavə edib və Moskvanın İtaliya və Türkiyədən sonra Bakının üçüncü ən mühüm ticarət tərəfdaşı olduğunu vurğulayıb.

Günün ikinci yarısında **Prezident İlham Əliyevin Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinlə təkbətək görüşü keçirilib**. "Bu günlər biz Baykal-Amur Magistralının 50 illiyini qeyd edirik. Həmişə yaxşı bilir ki, Sizin atanız bu layihənin icrasında böyük rol oynayıb". AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikri aprelin 22-də Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Moskva şəhərində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə təkbətək görüşdə deyib. Prezident Vladimir Putin Ulu öndər Heydər Əliyevin BAM-ın tikintisi məsələləri üzrə daimi komissiyaya sədrlik etdiyini xatırladaraq bildirib: "Demək olar ki, o, ən böyük layihələrdən birinin, bütün Sovet İttifaqı üçün çox vacib layihə olan BAM-ın rəhbəri olub. Biz buna görə ona çox minnətdar və onun əziz xatirəsinə yad edirik". Vladimir Putin Azər-

Prezidentlərin mühüm Moskva müzakirəsi - Əliyevin mesajı

Azərbaycan və Rusiya liderlərinin növbəti görüşü iki qonşu ölkənin strateji münasibətlərini daha da dərinləşdirəcək; **Prezident İlham Əliyev: "Rusiya ilə əlaqələrin inkişafından çox razıyıq"**

baycanla Rusiya arasında ticarət dövriyyəsinin 4 milyard dollara çatdığını da diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, Azərbaycanla Rusiya arasında münasibətlər yüksək səviyyədədir və inkişaf edir. Putin deyib ki, ölkələrimiz arasında bir çox istiqamətlərdə əməkdaşlıq mövcuddur. (APA) "Sözsüz ki, təhlükəsizliyin təminatı nöqteyi-nəzərindən regiondakı vəziyyət barədə danışacağıq. Burada bir çox məsələlər var, onlar çox həssasdır", - deyərək Putin qeyd edib. Rusiyanın Azərbaycan iqtisadiyyatına investisiyasının həcmi 6 milyard dollar təşkil edir. "Hökumətlər arasında komissiya aktiv işləyir", - Putin qeyd edib.

"Rusiya rəhbərliyinin, hökumətinin və ictimaiyyətinin Heydər Əliyevin əziz xatirəsinə ehtiramını yüksək qiymətləndiririk". APA-nın məlumatına görə, bu fikri aprelin 22-də Prezident İlham Əliyev Moskva şəhərində Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə təkbətək görüşdə deyib. "Baykal-Amur magistralı ümumittifaq miqyaslı layihə idi. Heydər Əliyevin bu layihənin icrasında əməyini yüksək qiymətləndirdiyinizi xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Bu global layihənin icrasında əmək sərf etmiş insanlarla da görüşəcəyik. Əziz xatirəsi olan hadisələr bizim dövlətləri daha da yaxınlaşdırır, münasibətlərimizin yüksələn xətlə inkişaf etməsinə töhfə verir", - deyərək dövlət başçısı bildirib.

"Azərbaycan Rusiya ilə əlaqələrin inkişafından çox razıdır". Bunu da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Moskva şəhərində Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə təkbətək görüşdə deyib. "Biz əlaqələrimizin inkişafından çox razıyıq. Artıq iki ildən çoxdur ki, 2022-ci ilin

fevralında burada - Kremlə imzaladığımız və əsas siyasi sənəd olan, gələcəkdə münasibətlərimizin ardıcıl inkişafını müəyyən edən müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında bəyannamə çərçivəsində işləyirik. Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, gündəlik kifayət qədər genişdir. Orada nəqliyyat komponenti də var, bu gün onu da müzakirə edəcəyik. Ölkələrimizi və tərəfdaşlarımızı birləşdirən "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi yük daşımaqlarının təhlükəsizliyi baxımından və bir çox ölkələr arasında ticari münasibətləri stimullaşdırmaq üçün global əhəmiyyətə malikdir.

Regional təhlükəsizlik məsələləri həmişə bizim görüşümüzün gündəliyindədir. Biz həmçinin şadiq ki, onlar öz həllini tapır. Rusiya Qafqazda və daha geniş coğrafiyada regional təhlükəsizlik üzrə əsas ölkədir. Ölkələrimiz arasında əməkdaşlıqdan, qarşılıqlı fəaliyyətdən çox şey asılıdır. Biz qarşılıqlı fəaliyyət və qarşılıqlı maraqlar ruhunda etimad tədbirlərinin, əməkdaşlığın, qarşılıqlı anlaşmanın möhkəmləndirilməsinə və bütün məsələlərin nizamlanmasına çalışırıq.

Bugünkü görüşə görə bir daha minnətdarlığımı bildirirəm və əminəm ki, bu, münasibətlərimizin inkişafına yeni təkan verəcək", - Azərbaycanın dövlət başçısı vurğulayıb.

Təbii ki, Azərbaycan və Rusiya liderləri arasındakı görüş münasibətlərin daha da irəliləməsinə baxımından önəmli əhəmiyyət kəsb edir. Özü də bu səfər Rusiya sülhməramlı konfrentinin Qarabağdan çıxarılmasına başlanılmasından sonra həyata keçirilir ki, bu da mühüm məsələdir. Bəs pərdəarxasında hansı məsələlərin

müzakirəsi mümkündür? Saatlar Bakı, yoxsa Moskva vaxtına qurulur?

Politoloq Tural İsmayilov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan və Rusiya arasında münasibətlər kifayət qədər yüksək səviyyədədir: "Nəzərə almaq lazımdır ki, iki ölkənin ticarət dövriyyəsi artıq 4 milyard dollara çatır. Azərbaycanda Rusiya səhmləri, Rusiya iqtisadiyyatında isə Azərbaycan investisiyaları var. Rusiya bölgənin ən vacib ölkələrindən biridir. Rusiya həmçinin 10 Noyabr Bəyannaməsinin üçüncü tərəfi idi. Rusiya logistikası üçün tarixi əhəmiyyətə malik Baykal-Amur məsələsi birbaşa Ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. BAM-ın ildönümündə cənab Prezidentin Rusiyaya dövlət edilməsi Rusiyanın Azərbaycana verdiyi önəmi ehtiva edir. Eyni zamanda Rusiya fərqindədir ki, Ermənistan Qərb vasitəsiylə Rusiya əleyhinə plastdarma çevrilib. Belə məqamda 3+3 kimi bir çox layihələrdə Azərbaycan və Rusiyanın münasibətlərinin kilid əhəmiyyəti var. Saatlar Bakının istədiyi vaxta uyğun qurulur..."

"İstənilən siyasi hadisənin görünən və görünməyən tərəfləri olur. Bu, indiki hal üçün daha xarakterikdir. Ağlalgəlməyən hadisələr baş verir, dəyərləndirmək, birmənalı yanaşmaq da çətindir. Azərbaycan-Rusiya münasibətlərində, regionda baş verən hadisələrə bu düsturla yanaşmaq olar".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı bunu Prezidentin Rusiyaya səfərini şərh edərək "Yeni Müsavat"a bildirdi. Partiya rəhbərinin qənaətinə görə, görünən odur ki, Kreml artıq diktat mövqeyindən geri çəkilib, Azərbaycanın haqlı mövqeyini nəzərə almaqla səmərəli əmək-

daşlıq formulluna üstünlük verir: "Onlar daha "Qarabağ Azərbaycan-Rusiya Federasiyasının işidir", "Laçın dəhlizində başqasının nəzarətinə ehtiyac yoxdur", "Hər şeyi Kreml həll edir" kimi iddialardan, hikkəli mövqelərdən geri çəkiliblər. Sülhməramlıların çıxarılması, dörd kəndlə bağlı son gəlişmələr bunu əyani şəkildə göstərdi. Həç kəsin yadına düşməyən BAM məsələsinin qabardılması da Azərbaycana müsbət mesaj kimi dəyərləndirilə bilər. Azərbaycanın liderinin bu şəkildə diqqətə çatdırılması xüsusi münasibətlər qurmaq istəyindən xəbər verir. Görünməyən tərəflə bağlı isə demək olar ki, Rusiya regiondakı dəyişiklikləri qəbul edir, amma iddialarından geri çəkilmək istəmir. Azərbaycanı yeni şəraitdə strateji müttəfiq kimi görür,

Paşinyan Moskva şəhərinə səfər edərsə, Putin bu məsələni onunla da müzakirə edəcək, lakin əvvəlcə Əliyevlə razılaşmağa ehtiyac var. İkincisi, Moskva Bakı-İrəvan xəttində iştirakını bundan sonra əsasən sərhədin delimitasiyası məsələsi üzərindən təmin edə bilər, bunun üçün delimitasiya prosesində Rusiya Baş Qərargahında saxlanılan xəritələrin aktuallaşması lazımdır".

Siyasi şərhçi qeyd edib ki, 4 kəndin qaytarılması ilə nəticələnən 19 aprel razılaşması xəritələri arxa plana keçirir: "Hərçənd razılaşma Bakıya sərhədin digər hissələrinin delimitasiyasında prinsipin dəyişdirilməsi - xəritələrin ön plana çıxarılması imkanını da verir. Moskva Bakıdan sərhədin digər hissələrinin müəyyənləşməsinə də xəritələrdən çıxış etməsinə istəyə bilər. Ki, bu həm də SSRİ dövründə ermənilərə başlanmış ərazilərimizlə bağlı olduğu üçün Azərbaycanın da maraqlarına uyğundur. Bakı və Moskvanın bu məsələdə uzlaşan gündəliyi müzakirə mövzularında biri ola bilər. Ümumilikdə Əliyevlə Putinin əsas gündəliyi sülhməramlıların gedişindən sonra Cənubi Qafqazda yaranmış yeni vəziyyətlə bağlıdır. Ermənistanda anti-Rusiya siyasi xəttin inkişafı Moskvanın bölgədə Azərbaycanı əsas tərəfdaş kimi görməsini şərtləndirib. Bu kontekstdə Moskva saatını Bakı vaxtı ilə uyğunlaşdırmaq istəyir".

"İlham Əliyevin aprelin 22-nə planlaşdırılan Moskva şəhərinə bir günlük işgüzar səfəri ötən həftənin sonunda Kremlin mətbuat xidməti tərəfindən açıqlanıb. "Rusiya-Azərbaycan strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik münasibətlərinin gələcək inkişafı ilə bağlı əsas məsələlərin nəzərdən keçirilməsi, iki ölkə və onların liderləri arasında qarşılıqlı əlaqənin nüansları, o cümlədən aktual regional problemlər üzrə hərtərəfli fikir mübadiləsinin aparılması planlaşdırılır", - deyərək bütün məsələləri əks etdirməyən qısa mesajda bildirilib. İlham Əliyevlə Vladimir Putinin "bu il öz ölkələrində keçirilən prezident seçkilərində iki liderin inamla qələbə çalmasından sonra" ilk şəxsi görüşünə səbəb olan rəsmi hadisə BAM-ın tikintisinə başlanmasının 50 illiyi idi". "Kommersant" yazıb. KİV vurğulayıb ki, Rusiya Prezidentinin iştirakı ilə Amur vilayətində əsas bayram tədbirləri yalnız iyulun 8-də baş tutsa da, Vladimir Putin və İlham Əliyev bu hadisəni nəzərə cərpacaq dərəcədə vaxtından əvvəl qeyd etməyi zəruri hesab ediblər. Azərbaycanın indiki prezidentinin atası Heydər Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini kimi vaxtilə avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı məsələlərə şəxsən nəzarət edirdi. Məqalənin müəllifi Sergey Strokun bildirib ki, Rusiya və Azərbaycanda yeni siyasi tsikllər başlayandan sonra iki lider arasında şəxsi təmaslara tez bir zamanda başlamaq zərurəti Cənubi Qafqazda vəziyyətin dəyişməsi ilə diktə olunur. Onun fikrincə, bu vəziyyət qeyri-sabit görünür və rəqabət aparıcı oyunçuların - bir tərəfdən Rusiyanın, digər tərəfdən isə Qərbin iştirakı ilə regionun inkişafı və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün bir neçə alternativ ssenarilər açıq.

E. PAŞASOY,
"Yeni Müsavat"

Ötən il Ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illiyinə ithaf olunaraq nəşr edilən Göyçay Ensiklopediyası hazırlanarkən Göyçayın ünlü ədiblərindən olan şair-dramaturq İsgəndər Coşqun barədə məlumatları, onun əsərlərini toplamaq heç də asan olmamışdı. Kifayət qədər yadda qalan, məşhur mahnıların sözləri olan şeirləri, səhnə yaradıcılığı olan İsgəndər Coşquna belə halla üzlaşmaq üzücü idi.

Elə həmin vaxtda ensiklopediyanın təşəbbüskarı, ideya müəllifi olan Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının (AVCIYA) prezidenti Elxan Süleymanov İsgəndər Coşqunun həyat və yaradıcılığı əks etdirən kitab hazırlanması qərarını vermişdi.

Kitab qısa müddətdə hazır oldu və 19 aprel 2024-cü il tarixdə AVCIYA-nın "Göyçay Ensiklopediyası"nın davamı

olaraq nəşr etdirdiyi, görkəmli şair-dramaturq, teatr xadimi, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar incəsənət xadimi olmuş İsgəndər Coşqunun əsərlərindən ibarət "Nəgmə dolu ürək" kitabının təqdimat mərasimi keçirildi.

Tədbir başlanmadan öncə Ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi ziyarət edildi, onun heykəli önünə çiçəklər qoyuldu. Heydər Əliyev Mərkəzində Ulu öndərin həyat və fə

İsgəndər Coşquna dost vəfası - 28 il sonra...

Elxan Süleymanovun təşəbbüsü ilə şair-dramaturqun əsərlərindən ibarət "Nəgmə dolu ürək" adlı kitabı çap olundu və təntənə ilə təqdim edildi

aliyyəti, Göyçay rayonuna səfərlərini əks etdirən fotosərgiyə baxış keçirildi.

Göyçay rayon Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən təqdimat mərasimində rayon icra hakimiyyətinin başçısı Natiq Ağayev, AVCIYA prezidenti Elxan Süleymanov, filologiya elmləri doktoru, professor Asif Hacı, Azərbaycanın görkəmli teatr və kino aktyoru, Azərbaycan Respublikasının xalq artisti, "Əmək" ordenli Tariyel Qasımov, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti Ədalət Məmmədov, şair İsgəndər Coşqunun ailə üzvləri, rayon ictimaiyyəti iştirak edirdi.

Kitabın təqdimat mərasimində Göyçay Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Zivər Zeynalova çıxış edərək, ensiklopediyadan sonra İsgəndər Coşqunun əsərlərindən ibarət kitabın dərcinin rayon ictimaiyyətinə, ədəbi mühitinə böyük töhfə olduğunu diqqətə çatdırdı.

Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının (AVCIYA) prezidenti, kitabın ideya müəllifi və naşiri Elxan Süleymanov İsgəndər Coşqunla uzun illər dostluq et-

diyini bildirdi, onunla bağlı xatirələrini bölüşdü. E.Süleymanov bildirdi ki, İsgəndər Coşqun kimi səmimi, saf ədiblər az-az dünyaya gəlir: "O, çox böyük bir şəxsiyyət, əvəzsiz qələm və ürək sahibi idi. Mən onun dostu və göyçaylı kimi özümə borc bildim ki, İsgəndər Coşqunun yaradıcılığını maksimum geniş şəkildə bir kitabda toplayaq, belə bir böyük şairi unudulmağa qoymayaq".

E.Süleymanov tədbirin yüksək səviyyədə baş tutmasında göstərdiyi dəstəyə görə rayon rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirdi.

Daha sonra kitabın tərtibçisi və elmi redaktoru filologiya elmləri doktoru, professor

Asif Hacı, uzun illər teatrda şairlə birlikdə çalışmış Azərbaycanın görkəmli teatr və kino aktyoru, Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti, "Əmək" ordenli Tariyel Qasımov, respublikanın Əməkdar artisti Ədalət Məmmədov, əməkdar mədəniyyət işçisi Rafiq Rəhimli, şair Ətraf Səraf, jurnalist, "Yeni Müsavat" qəzetinin redaktoru Elşad Məmmədli, şair-publisist, pedaqoq, Əməkdar müəllim, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü Adil Məmməd çıxış etdilər. T.Qasımov, Ə.Məmmədov, R.Rəhimli İ.Coşqunla bağlı canlı şahidi olduqları hadisələri danışdılar, onun yaradıcılığını əks etdirən kitabın dərcinin mühüm bir hadi-

sə olduğunu bildirdilər.

Şairin qızı, hazırda İsveçdə yaşayan, diaspor liderlərindən olan Aygün Coşqun bir müddət əvvəl atasının şeirlərini bir kitabda dərc etdirmək haqda düşündüyünü diqqətə çatdırdı: "Ancaq bizim buna gücümüz çatmadı. Təəvvür edin, bundan bir neçə ay sonra mənə zəng gəldi, dedilər atanın kitabı dərc olunacaq. Sanki Elxan Süleymanov bizim ürəyimizi oxuyubmuş. Bu nəcib işə görə ona ailəmiz adından dərin təşəkkür edirik".

Elşad Məmmədli çıxışında dedi ki, bu tədbir əslinde dostluğa sdaqətin və böyük söz sahiblərinin heç zaman unudulmamasının təsdiqi kimi başa düşülməlidir: "28 il sonra dostunu unutmaq, onun kitabını dərc etdirmək nümunə, örnək bir addımdır".

İsgəndər Coşqunun əsərlərinin külliyyatından ibarət "Nəgmə dolu ürək" kitabı tədbir iştirakçılarına hədiyyə olundu.

Yekunda İsgəndər Coşqunun Əli Kərim parkında yerləşən məzarı ziyarət olundu.

□ Musavat.com

"Yüksək bal yığmaq hələ yaxşı mütəxəssis olmaq deyil..." - uğurlu peşəni necə seçməli...

Məleykə Abbaszadə: "Gənclər gələcəkdə nə ilə məşğul olmaq istədiklərini anlamalıdırlar"; ekspertlər deyir ki, abituriyentlər mütləq mütəxəssislərlə məsləhətləşməlidir, çünki...

"Ali məktəbə qəbul olmaq üçün yalnız bal toplamaq kifayət etmir. Gənclər gələcəkdə nə ilə məşğul olmaq istədiklərini anlamalıdırlar". Bunu Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə deyib.

DİM sədrinin fikrincə, yalnız kifayət qədər bal toplamaq, hansısa ixtisasa qəbul olmaq düzgün yanaşma deyil: "Belə olduqda abituriyentlər 4 il itirirlər. Sual verməlidirlər, nə üçün o universitetə gedirlər, hansı ixtisasa məşğul olmaq istəyirlər? Gənclər arzulamağı bacarmalıdırlar. Arzuları onların gələcək həyatlarında yalnız hansısa maddi maraqlarla əlaqələndirilməməlidir. Nə ilə məşğul olacaqlar? Hansı töhfəni verə biləcəklər? Mütəxəssis kimi özlərini hansı sahədə görürlər? Bu suallara cavab tapmalıdırlar, özlərini aldatmasınlar. Çox zaman insanlar özlərini aldadırlar ki, "bacaram, amma oxumuram". Bu, yalandır. Oxumağı bacaran oxuyur və nəticə əldə edir".

DİM sədri düzmü deyir? Sırr deyil ki, ali məktəblərin bir

çox məzunu universitetdən sonra tamam fərqli ixtisasa üz tuturlar. Ya oxuduqları sahəyə həvəsləri olmadığı, ya da layiqli iş tapmadıqları üçün.

Bəs dünyagörüşü hələ formalaşmayan gəncləri indidən gələcək üçün düzgün hədəf seçməyə necə yönəltməli? Burada daha çox valideyn rol oynamaq lazımdır, yoxsa? Uğurlu peşəni necə seçməli?

Təhsil eksperti Elçin Əfəndi mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, DİM sədri fikirlərində haqlıdır: "Hər il bizim müşahidə etdiyimiz fakt ondan ibarətdir ki, ali təhsil və orta ixtisas təhsili istiqamətində

elektron ərizə qəbulunda iştirak edən abituriyentlərin böyük əksəriyyəti ixtisaslarını kortəbii şəkildə seçirlər. Bu da gələcəkdə əmək bazarında işsiz ordunun formalaşmasına gətirib çıxarır. Çünki onların seçdikləri ixtisasa faktiki olaraq əmək bazarında ehtiyac olmur. Digər tərəfdən, insanlar məcbur olub növbəti dövrdə ixtisasını dəyişməklə bağlı çətin bir vəziyyətlə üzləşirlər. İkinci ali təhsildən əlavə məcbur olub fərqli bir sahədə işləyirlər. Cəmiyyətimizdə buna nümunə kifayət qədər çoxdur. Ona görə yaxşı olar ki, hər il ali təhsil müəssisələrinə müraciət edən şəxslər mütləq

mütəxəssislərlə məsləhətləşsinlər. Onlar əmək bazarında hansı ixtisaslara daha çox tələbat varsa, onlar haqda informasiya alıb istiqamətlərini götürməlidirlər. Bu prosesi erkən yaşdan tənzimləmək daha məqsəduyğundur. Tədrisən valideyn diqqət yetirməlidir, övladının marağı hansı istiqamətdir. Yuxarı sinfə gəlib çatdıqda hansısa mütəxəssislə görüşüb artıq övladının istiqamətlənməsinə qərar verməlidir. 8-ci sinfdə oxuyan bir şagird müəyyən ixtisaslarla bağlı müfəssəl informasiyaya sahib olmalıdır ki, doğru qərar verə bilsin. Yalnız belə olduğu təqdirdə hansısa mütəxəssislə görüşüb artıq övladının istiqamətlənməsinə qərar verməlidir. 8-ci sinfdə oxuyan bir şagird müəyyən ixtisaslarla bağlı müfəssəl informasiyaya sahib olmalıdır ki, doğru qərar verə bilsin. Yalnız belə olduğu təqdirdə hansısa mütəxəssislə görüşüb artıq övladının istiqamətlənməsinə qərar verməlidir.

Yüksək bal toplamaq bilik göstəricisi deyil və gələcəkdə şəxsin həmin ixtisasa uğurlu olacağına təsir etmir. Kifayət qədər nümunələr var ki, yüksək bal toplayıb ali məktəblərə qəbul olan şəxslər sonradan öz sahələrində əmək fəaliyyəti göstərmirlər. Dörd il kifayət qədər zamanıdır ki, insan özünü təkmilləş-

düzgün seçim aparmayanlar 70-80 faiz öz istədikləri ixtisasa qəbul ola bilməyib, tamam başqa sahəyə qəbul olacaqlar. Bu, əlbəttə ki, dövlətimiz üçün də prioritet istiqamətlər deyil. Ona görə valideynlər vaxtında düzgün qərar qəbul etmək üçün bu sahə üzrə ixtisaslaşmış şəxslərin fikrini almalıdır".

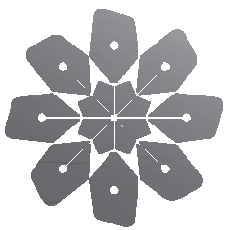
Klinik psixoloq, psixoterapevt Rövşən Nəcəfov da mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı: "İnsanın peşəsi onun xarakterinə bağlıdır. İxtisas seçimi də şəxsin psixikası ilə assosiasiya olunur. Buna kənardan təhrik olmamalıdır. Zaman və seçim əsas meyarlardır. İnsanların zamanını bəzən doğmaları alır. "Düzgün ixtisas seçimi" odur ki, şəxsin istək və niyyətinə uyğun ixtisas seçimi edilməlidir. Gələcəklə bağlı düşüncə formalaşmadan insanları gələcəyə hazırlamaq olmur. İlk mərhələ şəxs öz gələcəyi haqqında geniş mənzərə yaratmalıdır. Alternativlər təqdim olunmalıdır ki, şəxs öz seçimində müqayisələr apara bilsin.

Yüksək bal toplamaq bilik göstəricisi deyil və gələcəkdə şəxsin həmin ixtisasa uğurlu olacağına təsir etmir. Kifayət qədər nümunələr var ki, yüksək bal toplayıb ali məktəblərə qəbul olan şəxslər sonradan öz sahələrində əmək fəaliyyəti göstərmirlər. Dörd il kifayət qədər zamanıdır ki, insan özünü təkmilləş-

dirsən. Dörd il insanların həyatında boş zaman kimi yadda qalmamalıdır. Orta və ali məktəblərdə ixtisas seçimi ilə bağlı psixoloji maarifləndirmə işləri aparılmalıdır. Şəxslər bilməlidir ki, beş il və on il sonra onların həyatı necə olacaq. Gələcəklə bağlı təsəvvürü olmayan insanları gələcəyə hazırlamaq olmur. Valideynlər övladlarının ixtisas seçimində rol almamalıdır. Uşaqlar istək və niyyətlərinə uyğun ixtisas seçdikləri zaman onları gələcəyə hazırlaya bilərlər. İstək və niyyətin formalaşması üçün psixoloqa müraciət etmək lazımdır. Uşaqlar öz gələcəklərinə hazır olmalıdırlar".

Ekspertlər onu da qeyd edir ki, ixtisas qrupları daxilində qəbul aparılan ixtisaslar üzrə keçid balının formalaşmasına üç əsas amil - abituriyentlərin sayı, imtahan nəticəsi və plan yerlərinin sayı təsir edir. Abituriyentlər ötən illərin tələbə qəbulu müsabiqəsində formalaşmış keçid balları ilə tanış olmalıdırlar. Abituriyentlər mütləq şəkildə ötən il də ixtisas qrupu üzrə eyni və daha çox bal toplayanların sayına və həmin ildəki plan yerlərinə baxmalıdır. Bəzi aşağı balla formalaşmış ixtisasların plan yerləri müqayisə edilməlidir. Çünki bu il onların bəzində azalma var ki, bu da ixtisas seçimi zamanı abituriyentləri yanılda bilər.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük "Vətən Müharibəsi"ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması

Vətən müharibəsi ilə başlayan Qarabağ torpaqlarının işğaldan azad edilməsi Zəfəri bu gün Qazağın anklav olmayan kəndlərinin də qaytarılması ilə davam etməkdədir. Füzuli, Cəbrayıldan başladı, Şuşa, Hadrutla sevincirdi, Ağdam, Kəlbəcər və Laçının azad olunması ilə qürurlandırdı, bir günlük antiterror əməliyyatı nəticəsində Xankəndi paradı ürəklerimizə fərhəhləndirdi, indi isə Qazağın işğal olunmuş 4 kəndi razılaşma əsasında, bir güllə atılmadan qaytarıldı.

Bu Zəfər Azərbaycanın siyasi-diplomatik gücünü nümayiş etdirdi. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ərazi bütövlüyümüzün bərpası, suverenliyin təmin olunması maksimal nəticə ilə finala çatdı. Yeni Qarabağ ermənisizdir və bu, Azərbaycan xalqının arzuladığı yekundur. Eyni zamanda rus hərbi kontingentinin regiondan vaxtından tez çıxarılması növbəti diplomatik qələbəmizdir.

Çünki rus ordusunun gətməsi ikinci zəfərə bənzər hadisədir. Üstəlik, Cənubi Qafqazda kövrək bir dövrdə, strateji qarşıdurmanın gücləndiyi zamanda Azərbaycan Rusiya ilə qurduğu düzgün siyasət nəticəsində hədəflərinə çatmaqdadır. Bu, həm də iki dövlət rəhbərinin qarşılıqlı etimadının təsdiqidir. Beləliklə, Azərbaycan Qarabağda "boz zona"nı təmizlədi, separatçı liderlər həbs olundu,

rus qoşunlarının bölgədə qalmasına heç bir səbəb olmadı, eləcə də Qazağın kəndlərinin qaytarılması gerçəkləşdi. Bu, Müzəffər Ali Baş Komandanın, dövlətin, Ordunun, xalqın birgə əməyinin, siyasi-diplomatik, hərbi uğurudur.

2016-cı ilin Aprel döyüşləri ilə əsası qoyulan, 2018-ci ilin may ayında qazanılan Günnüt zəfəri ilə davam etdirilən qələbələrimiz 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində özünün məntiqi sonluğuna çatdı. Bu qələbə 2023-cü ilin sentyabrında suverenliyin tam bərpası, rus sülhməramlılarının bölgədən çıxmasından sonra Azərbaycan torpaqlarını addım-addım, qarış-qarış toplayan Prezident İlham Əliyevin xalqa növbəti hədiyyəsi və müjdəsidir. Dövlət başçısı qeyri-anklav kəndlərin qaytarılması məsələsini 2020-ci ildən qaldırmışdı. Ötən müddət ərzində mövzu daim gündəlikdə saxla-

nıldı və bu istiqamətdə ardıcıl və məqsədyönlü iş aparıldı.

Siyasi şərhçi Əziz Əlibəyliyə görə, ilk dəfə ölkəmizdə bütöv torpaqlarda parlament seçkiləri keçiriləcək. Onun fikrincə, Rusiya sülhməramlıları ilk dəfə xidməti ərazilərini insidentlərdən tərk edirlər. Ekspert hesab edir ki, Rusiya ilə müqavilə bağlayıb, diplomatik qalibiyyət əldə edən tək

lider İlham Əliyevdir. "İndi daha çox insan gördü ki, ağıl, səbr və düzgün zaman istənilən pafosdan, şoudan və zamansız bağtırdan, qaraçılıqdan üstündür". Ekspert Qazağın kəndlərinin də qaytarılmasını əlavə edərək bildirir ki, nadir halda, qalibiyyətlərin ard-arda gəldiyi tarixi anları yaşayırıq - necə dəyərlər, qalibiyyət yoluxucudur.

Siyasi ekspert Zaur Məmmədov da düşünür ki, Prezident İlham Əliyev 4 kəndi Azərbaycana qaytarıldı: "Bu, yorulmaz, ardıcıl, sistemli fəaliyyət nəticəsində baş tutdu. Ermənilərin Qazağın 4 kəndini Azərbaycana qaytarmaq niyyəti yox idi. Kəndlərlə bağlı Ermənistan hökumətinin çıxış yolunun olmamasını başa düşməsi

kəndlərin qaytarılması ilə bağlı razılığın əldə olunması ilə nəticələndi".

Siyasi şərhçi Rüstəm Tağızadə də düşünür ki, Azərbaycanın regionun lider dövlətinə çevrilməsi faktını Ermənistan hökuməti dərk etməyə başladı: "Rusiya sülhməramlılarının vaxtından əvvəl Qarabağı tərk etməsindən sonra Qazağın 4 kəndinin qaytarılması haqqında da razılaşma əldə olundu. Bu, Prezident İlham Əliyev başda olmaqla, Azərbaycan diplomatiyasının növbəti uğurudur". R.Tağızadəyə görə, Azərbaycanın əldə etdiyi bu uğur Zəngəzur dəhlizinin açılması prosesi ilə bağlı danışıqlar da sürətləndirəcək. Dövlətimizin başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin həyata keçirdiyi düzgün siyasi kurs və prinsiplilik nəticəsində biz diplomatik müstəvidə əldə edilmiş uğurların şahidi oluruq. Əminliklə söyləmək olar ki, zaman keçdikcə Azərbaycan daha da pragmatik siyasi gedişlər edəcək".

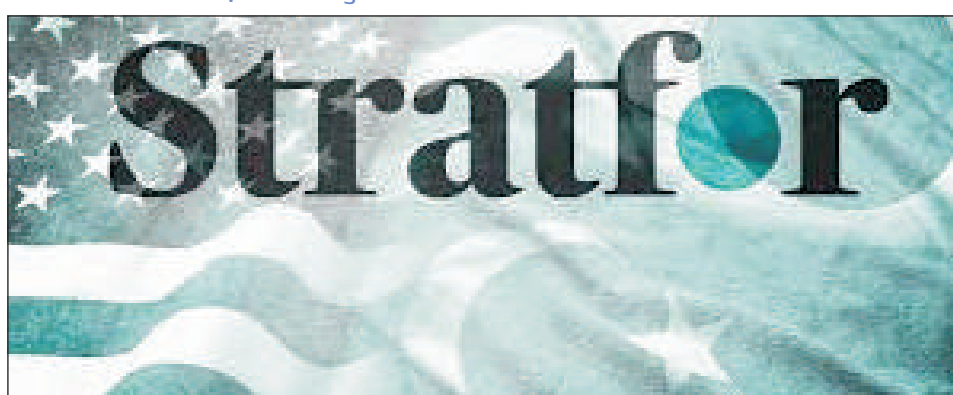
Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Emil SALAMOĞLU

STRATFOR-dan revanşistlərə bəd xəbər

Ermənilərin Qarabağa qayıdışı məsələsi bağlanıb; ABŞ-da olan kəşfiyyat-analitik mərkəzi separatçıların ümidlərini dəfn etdi

"Rusiya kontingentinin Qarabağdan çıxmasının birinci səbəbi resurslarla bağlıdır. Bəli, bu, kiçik hərbi resursdur, ancaq başqa yerlərdə, o cümlədən Ukrayna cəbhəsində onlara hələ də ehtiyac var". "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bunu ABŞ-dakı STRATFOR kəşfiyyat-analitik mərkəzinin analitiki Metyu Orr erməni mediasına açıqlamasında deyib.

Onun sözlərinə görə, ikinci daha vacib səbəb Rusiyanın Cənubi Qafqazda yeni strategiya çərçivəsində azərbaycanlılara nə qədər güvəndiyini və ikitərəfli münasibətlərin nə dərəcədə sıx olduğunu göstərməyə mümkün qədər hazır olduğunu göstərməkdir. "Bu, Rusiyanın Ermənistanla yönəlməmiş siqnalı idi. 2020-ci il (10 noyabr) sənədi reallaşmayan sonra Moskvanın əvvəlki strategiyası tamamilə iflasa uğradı. Bundan sonra Moskva regionda bütünlüklə Azərbaycan və Türkiyə ilə sıx münasibətlərə əsaslanan strategiyaya üstünlük verdi", - deyir ekspert vurğulayıb. "Beyin mərkəzi"nin analitiki ermənilərin kütləvi şəkildə Qarabağa qa-

yıdışı yönündə çox böyük dəyişiklik görmür, onun fikrincə, bu məsələ praktik olaraq bağlanıb. "Ermənilər Qarabağa qayıtmaq istəsələr belə, onlar üçün xüsusi müdafiə mexanizmləri olmayacaq", - Metyu Or əlavə edib.

Aprelin 5-də Brüsseldə keçirilən üçtərəfli görüşdə də Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Leyen açıqladı ki, Qarabağı tərk edən ermənilər üçün 30 milyon avro ayrılıb. O, Xankəndi və ətraf ərazilərdən köçən erməniləri Ermənistan iqtisadiyyatına inteqrasiya etməyə çağırırdı. Eyni mövqedən ABŞ dövlət katibi Entoni

Blinken də çıxış etdi. Beləliklə, Qərb ermənilərin Qarabağa qayıdışının tərəfdarı olmadığını nümayiş etdirdi, onların Ermənistanla adaptasiyasını dəstəklədi. Bunun ardınca rus hərbi kontingentinin regionu tərk etməsi bütün gözləntilərin üstündən xətt çəkdi və ermənilər çətin ki Qarabağa qayıtsınlar. Bu da daşnakçıların, revanşist güclərin, separatçı qüvvələrin, "artsax" ideyasını təbliğ edənlərin ümidlərini dəfn etdi. Beləliklə, həm Qərbin yanasməsi, həm sülhməramlı qüvvələrin gedişi, həm Azərbaycanın diplomatik uğurları, ən əsası isə ermənilərin özlərinin Ağdərə-

yə, Xocavəndə qayıtmaq istəməmələri, hətta gedənlərin 10 mindən çoxunun Ermənistanı da tərk edərək başqa ölkələrə üz tutması revanşist dairələrin, kilsənin 200 illik sərsəm ideyalarını məhv etdi.

Siyasi şərhçi Asif Nərimanliyə görə, hər iki tərəf - Rusiya və ABŞ anlayır ki, Qarabağda artıq vəziyyəti dəyişdirə bilməyəcəklər, "günah keçisi" axtarışı da bundan qaynaqlanır: "Sülhməramlıların çıxmasından "Rusiyanı etibarsızlaşdırmaq" üçün istifadə edən ABŞ-da, ümumilikdə Qərbdə narahatlıq yaranan digər məqam erməni əha-

lisinin geriye qayıdışı üçün son imkanın da sıradan çıxmasıdır. Ermənilərin geri qayıtması praktiki olaraq çətin olsa da, sülhməramlıların Qarabağda qalması bu "qapını aralı" saxlamağa imkan verirdi və hər iki tərəf - Qərb və Rusiya "ermənilərin qayıtması" ideyasından Azərbaycana qarşı təzyiq məqsədilə istifadə edirdi. İndi bu "qapı" da bağlandı. Zaxarovanın "Qarabağ ermənilərinin hüquqlarını və təhlükəsizliyini təmin etmək şərti ilə geri qayıtmaq imkanı olmalıdır, Azərbaycanın bununla bağlı qəbul etdiyi reinteqrasiya proqramını "dəstəkləyirik" açıqlaması da ittihamlardan yayınmaq xarakteri daşıyır". Ekspert istisna etmir ki, bu prosesdə Qərb və Rusiyadan "erməni əhalisinə" verilən müxtəlif dəstək bəyanatları davam edəcək, hərçənd bu bəyanatların, fikirlərin Azərbaycan sərhədləri daxilində vəziyyətə təsir etməsi, yaxud nəyisə dəyişməsi imkanı artıq yoxdur.

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Samir Əsədli hesab edir ki, ermənilərin Qarabağa qayıdışı üçün bütün bəhanələr, rıçaqlar əldən çıxdı. Onun fikrincə, bundan sonra öz yaşadığı evə gəlmək istəyən dinc erməni Azərbaycanın şərtlərini qəbul etməlidir: "İndi nə rus əs-

gəri onlara təminatçıdır, nə Fransa TIR-ları burada "blokada" şousunu davam etdirə bilirlər, nə ABŞ, nə Ermənistanın özü tələb edə bilməz ki, bu adamlar qeyd-şərtsiz qaytarılmalıdır. Çünki qeyd-şərtsiz tələbi irəli sürməklə onların vətəndaşlığı qəbul etmədən Qarabağda yaşamasının təmin edilməsi istənilirdi. Amma Azərbaycan dövləti konkret təkliflər səsləndirib: pasportumuzu al, vətəndaş ol, qanunlarımızla yaşa, o zaman hamı kimi eyni hüquqlara malik ol. Dünənə qədər ümid bəsləyirdilər ki, Rusiya, ya da Qərb Bakıya təzyiq etməklə onları geri qaytaracaq, separatçılar da Xankəndidəki binada oturub nağıllar danışacaqlar. Bitdi o dönmə. Qarabağda erməni mövzusu qapandı". **Partiya funksionerini dünyanın dəyişdiyi, regionda yeni reallıqlar yarandığını, dəhlizlər, logistikalar, dənizlər uğrunda mübarizə gətdiyini düşünür və deyir ki, Qarabağda erməni məsələsi böyük güclər üçün artıq "kart" olaraq əhəmiyyətini itirib:** "İndi böyük geopolitik qarşıdurmalar, strateji müharibələr gedir. 30 il "erməni kartı" istifadə edildi, atıldı. Bunu ermənilər də dərk edirlər. İrəvanda olan hakimiyyət də anlayır ki, qayıdış, muxtariyyət kimi söhbətlər blefidir".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Min il yaşayan icra başçısı

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Qazax tərəfdə Azərbaycana məxsus torpaqların işğaldan azad edilməsi prosesi başlanıb. Ermənistanla millətçi-faşist qüvvələr buna etiraz etməyə çalışsalar da, hansısa uğur əldə edə bilməyiblər. Qatır gedib. Nə Azərbaycan 34 il öncəki vəziyyətə qayıdır (həmin ərazilər əsasən 1990-cı ildə tutulmuşdu), nə də Ermənistan və havadarları.

Ancaq mənə, bəzi terminləri biz hazırda düz seçmirik. Məsələn, deyirik ki, "4 kəndimiz azad edildi". Çox gözəl. Lakin orada kənd adına nəse görürsünüz mü? Beş-on uçuq divar, hətta divarın qalıqları qalıb. Kənd dediyin evlərdir, məzarlıqdır, küçələr, ağaclar, bağlar, yollar, bulaq, heyvanlar və sairədir. Ermənistan isə işğal elədiyi bütün kəndlərimiz kimi, orada da daşı daş üstündə qoymayıb. 15-20 il qabaq Qazağın həmin bölgəsində jurnalist reportajı hazırlamışam, Bağanis Ayırım, Əskipara kəndlərinin xarabalığını canlı görmüşəm. Kənd adlandırmaq mümkün olan heç nə qalmayıb. Ona görə də, fikrimcə, biz "kəndlərin xarabalığı", yaxud "kəndlərin yeri", "torpaqlar işğaldan azad edildi" deməliyik. Bu, daha dəqiq ifadə olar. Gələcəkdə hüquqi mübahisələr üçün də lazımdır. Yoxsa Ermənistandan nə desən gözləmək olar. Bir də baxırıq iddia elədik ki, biz Bağanis Ayırımı salamat şəkildə Azərbaycana qaytarmışıq, özünüz dağıtmısınız.

Terminoloji, leksik dəqiqlik bəzən hüquqi dəqiqlik qədər vacib olur. Bu yaxında bir sabiq deputat öldü, hamınız yaxşı tanıyırsınız, o üzden adını çəkmirəm. Mən fikir verdim, internetdə, sosial şəbəkə-filanda bu yoldaşı heç yaxşı sözlərlə yola salmadılar. Əsasən də nəyi xatırladırdılar? Haçansa Milli Məclisdə pensiya yaşının 65-ə qaldırılmasını bu deputat təklif edibdir.

Düzü, həmin təklifin həqiqi yiyəsi kimdir, xatırlamıram və heç inanmıram da bu, bir deputatın şəxsi təşəbbüsü olsun. Ancaq indi bunun əksinə kimi inandıracağıq? Xalqın yaddaşına deputat artıq bu cür neqativ çağlarda həkk edilib. Tam səbəbsiz də deyil bu yarlıq. Çünki pensiya yaşı qaldırılanda həmin adam MM-də sosial siyasət işlərinə baxırdı, pensiya yaşını qaldırmaq yönündə çoxlu çıxışları da indiyə qədər internetdə durur.

Uzun sözün qısası, indi bizdə pensiya yaşı kişilər üçün 65-dir. 2020-ci ildən bu qanun qüvvəyə minibdir. Eyni zamanda rəsmi statistikaya görə, Azərbaycanda orta ömür 74 yaşdır. Guya orta statistik azərbaycanlı 74 il yaşayır. Buna inanmaq mümkündür mü? Yox. Nəyə əsasən? Elə hökumətin özünün başqa rəqəmlərinə əsasən!

Yenə rəsmi statistikaya görə, 2023-cü ildə 60810 nəfər vətəndaşımız ölmüşdür. Ömrünün yerdə qalan hissəsini deputatlarımıza tapşırıb gedənlərin 33157 nəfəri kişilər, 27653 nəfəri isə qadınlar olub. Əsas sual isə hesablamamızın bu yerindən çıxır: "Kişilərin 47,8%-i və ya 15 min 872 nəfəri 65 yaşına, yeni pensiya yaşına çatmadan ölüb". Sitatın sonu.

Sual isə budur ki, əgər kişilərin 50 faizə yaxını 65 yaşa çatmadan (pensiya yemədən) ölsə, orta ömür 74 yaşa çatanlar kimlərdir? Qalan 50 faizin çoxu da 74-ə qədərki növbəti 9 ildə gedir.

Hər halda, bizdə icra hakimiyyəti və reislər 1500 il yaşasalar, bəlkə orta hesabla 74 almaq olardı. İndi isə hesab-kitab heç cür düz gəlmir. Bu pişikdirsə, et hanı misalı... Deməli, orta ömür rəqəmi ağ yalandır.

Aprel 22-də Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan İraqa gedib. Onu səfərdə xarici işlər naziri Hakan Fidan, MİT müşaviri İbrahim Kalın, enerji və təbii sərvətlər naziri Alparslan Bayraktarın da olduğu izdihamlı heyət müşahidə edib. "Yeni Müsavat" bildirir ki, prezidentin marşrutunda Bağdaddan sonra Ərbil də var.

Türkiyənin "Hürriyyət" qəzetinin əldə etdiyi məlumata görə, İraqın baş naziri Məhəmməd Şia əl-Sudaninin dövləti ilə reallaşan səfər zamanı iki ölkə arasında 30-a yaxın müqavilənin imzalanması gözlənilir. Məqsəd Türkiyə ilə İraq arasında son zamanlar sürətlənən ikitərəfli münasibətləri hər sahədə inkişaf etdirmək və müqavilə əsaslarını gücləndirərək institusional çərçivə təmin etməkdir. Bu istiqamətdə ən mühüm addım iki ölkə arasında bir müddətdir razılaşdırılan mövzu, yəni İraq torpaqlarının terror təşkilatı PKK-dan təmizlənməsi ilə bağlı atılacaq. Türkiyənin İraq sərhədində 30-40 kilometrlik ərazidə müxtəlif dərinliklərdə daimi baza sahələrinin yaradılması da müzakirə olunacaq.

İraq tərəfi Ərdoğanın səfərinə böyük əhəmiyyət verir. İraqın baş naziri Məhəmməd Şiyə əs-Sudani səfəri belə dəyərləndirib:

"Türkiyə prezidentinin İraqa səfəri keçici bir səfər olmayacaq. İki ölkə arasında ilk dəfə olaraq məsələləri təxirə salmaq əvəzinə həll etmək iradəsi var". Türkiyəli yazır Abdulkadir Selvi də səfərin detallarını açıqlayıb. Onun sözlərinə görə, Türkiyə-İraq əlaqələri müsbət istiqamətdə inkişaf edir və regional model olma yolundadır. İki ölkə təkcə terrorla mübarizədən danışmayacaq, ümumi inkişafa əsaslanan regional baxışla hərəkət edəcəklər. Türkiyə ilə İraq arasında ticarət, kənd təsərrüfatı, enerji, su, səhiyyə və nəqliyyat sahələrində ortaq komitələr yaradılacaq. Türkiyə ilə İraq arasındakı bu konsepsiya uğurlu olarsa, məqsəd İranı da daxil etməkdir. Lakin yazır İranın belə planları sabotaj edəcəyindən narahat olduğunu da bildirib. Türkiyə ilə İraq arasındakı ən əhəmiyyətli addımlardan biri də "İnkişaf Yolu" layihəsi olacaq. Böyük Fav Limanından başlaya-

Ərdoğanın tarixi Bağdad səfəri - harada ki, Türkiyə var...

Qardaş ölkə lideri İraqa PKK-ya qarşı birgə mübarizə, eləcə də ərəb dövlətinin iqtisadiyyatına sərmayə qoyulması mövzularını müzakirə etməyə gedib; analitik: "İraq öz qüvvələri hesabına terrorçuları Qəndildən qovmaq imkanına malik deyil"

caq, Ova kəndindən Türkiyə ərazisinə daxil olacaq və oradan Avropaya çatacaq. Türkiyə ilə İraq arasındakı Kərkük-Ceyhan neft kəməri İŞİD-in hücumları nəticəsində zədələnib. İraqın Neft Nazirliyi boru kəmərinin açılışı hazır olduğunu açıqlayıb.

Ərdoğanın İraqa səfərinin mühüm məqamlarından biri də PKK-ya qarşı "Böyük İraq əməliyyatı"dır. İraq PKK-nı terror təşkilatı yox, "qadağan olunmuş" təşkilat elan edib. Amma onun terror təşkilatı elan edilməsi üçün parlamentdən keçməlidir. Bu addımın atılması da gözlənilir. Hərbi hava qüvvələrinin də dəstəkləyəcəyi İraq əməliyyatı Türkiyə Silahlı Qüvvələri tərəfindən quruda həyata keçiriləcək. Məqsəd Türkiyənin 378 kilometrlik İraq sərhədindən 30-40 kilometr dərinlikdə təhlükəsiz xətt yaratmaqdır. Ərdoğanın başlayan səfəri zamanı Birgə Əməliyyat Mərkəzinin yaradılması da planlaşdırılır. Bəs tarixi səfərin regionun arxitekturasına və Azərbaycana mümkün təsirləri nədən ibarətdir?

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova xüsus vurğulayır ki, Ərdoğan düz 12 ildən sonra İraqa bir günlük rəsmi səfər edib. Onun sözlərinə görə, Ərbil şəhərinə ziyarət də əhəmiyyətli gedişdir: "İraqda Kürdistan muxtariyyəti ilə danışıqlar aparılması mümkündür. Əsasən enerji və ticari sektorlarda əməkdaşlığın genişləndirilməsi gündəlikdədir. Ümumən, İraq həmişə Türkiyə üçün vacib coğrafiya olub. Bu ölkədə türkmənlərin də yaşadığını nəzərdən qaçıra bilmərik. Lakin hər iki tərəfin PKK problemi mövcuddur. Türkiyə son dövrlər "Pəncə-Kilid" adlı aniterror əməliyyatlarını İraqın və Suriyanın şimalında sürətləndirib. Ərdoğan sərhədlərdə olan ter-

ror təhdidini birgəliklə yox etmək istəyindədir. İstisna deyil ki, bu məsələdə İraqa ciddi anlaşma əldə edilsin. Yəni türk ordusu İraqın dərinliklərinə və Qəndilə daxil olur, terrorçuların kökünü kəsir. Bu hədəf var". **Ekspertin sözlərinə görə, Ərdoğanın İraqa səfəri çərçivəsində biznes forumu da keçiriləcək:** "Türkiyə ilə İraq arasında ticarət həcmi artırılması istiqamətində atılacaq addımlar müzakirə olunacaq. İnkişaf Yolu Layihəsinin tamamlanması ilə 2030-cu ildə iki ölkə arasındakı ticarət həcmi 20 milyard dollara çatması hədəflənir".

Təhlilçi Ankara-Bağdad yaxınlaşmasının Azərbaycan üçün faydalı olduğunu düşünür: "Türkiyənin güclənməsi, terrorla mübarizəyə hər bir coğrafiyada dəstək verməsi bizim də əlimizi, mövqeyimizi gücləndirir. Qardaş dövlətin strateji olaraq nüfuzunun artması müşahidə olunmaqdadır. Azərbaycan da İraqa yaxşı əlaqələrə malikdir. Həmçinin Ərbil muxtariyyətindən Bərzani ölkəmizə səfər edib. Bu kontekstdə iqtisadi əlaqələrin inkişaf etdirilməsi maraqlarımıza uyğundur".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

“Rusiya Qarabağdakı vəziyyətin vicdanlı şəkildə müzakirəsi üçün Ermənistanla ən yüksək səviyyədə təmaslara ümid edir”.

Bunu ötən həftəsonu Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov deyib.

“Nikol Vovaeviç Paşinyan dedi ki, onlar Rusiya ilə olanları dəyərləndirirlər. Rusiyanın təhlükəsizlik, iqtisadiyyat, suverenlik üçün etdiklərini qiymətləndirməmək çətinidir, münasibətlərimizdə olanları qiymətləndirmək lazımdır. Ümid edirəm ki, o, prezident Vladimir Putinlə təmas quraçaq, orada Qarabağ ətrafındakı vəziyyət bizim qərblə bədxahların irəli sürdüyü arqumentlər olmadan açıq şəkildə müzakirə oluna bilər”, -

İrəvanla “vicdanlı” Qarabağ müzakirəsi - razılaşdırılmayan nə qalıb ki?

Politoloq: “Oradakı istənilən vəziyyətlə bağlı müzakirə Azərbaycanla aparılmalıdır”

deyə Rusiya baş diplomati bildirib.

Nikol Paşinyan isə ötən həftəsonu verdiyi açıqlamasında Putinlə görüşünü istisna etməyib. “Görüş olacaq, çünki bizim görüşməmək kimi planımız yoxdur. Ancaq necə, nə vaxt, bunu indi dəyə bilmərəm”, - baş nazir əlavə edib.

Bəs Moskva və İrəvan Qarabağla bağlı “vicdanlı şəkildə” nəyi müzakirə edəcəklər? Yerdə nə qalıb ki?

Yada salmaq ki, az öncə Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova demişdi ki, Qarabağdan köçən ermənilərlə Ermənistandan qovulan azərbaycanlılar və Azərbaycandan gedən ermənilər məsələsini ayırmaq lazımdır. Zaxarova həmçinin Rusiyanın “Bakının ermənilərin Qarabağa qayıdışı ilə bağlı inteqrasiya planını alqışladığını” söyləmişdi.

Qeyd edək ki, erməni mediası baş naziri Nikol Paşinyanın həm Putinin mayın 7-dəki inauqurasiyasında, həm də mayın 8-də Avrasiya İqtisadi Birliyinin yubiley sammitində iştirak etmək üçün Moskvaya gedəcəyini yazıb.

Politoloq Oqtay Qasımov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Sergey Lavrovun Qarabağdakı vəziyyəti Ermənistanla müzakirə etmək istədikləri suallar doğurur. Təbii ki, Qarabağ məsələsi ilə bağlı Rusiya Ermənistanın zamanında “müzakirələri” və “razılaşmaları”nın nəticəsi olaraq Azərbaycanın torpaqları işğal altına düşmüşdü. 2020-ci ildə 44 günlük müharibə və ondan sonra baş verən proseslər nəticəsində bu problem artıq tarixə qovuşdu, Azərbaycan özünün ərazi bütövlüyünü bərpa etdi, Qarabağ üzərində suverenliyimiz bir daha geri dönüşü olmamağı ilə bərpa edildi: “Hazırda Rusiya ilə Ermənistan arasında münasibətlər heç də yaxşı deyil. Tərəflərin bir-birinə qarşı ciddi iradları və narazılıqları var. Zaman-zaman hər iki tərəfdən səslənən bəyanatlar bunu deməyə əsas verir. Nəzərə alsaq ki, bir müddət öncə Lavrov məhz Rusiya mediasında çalışan erməni jurnalistlərlə görüşmüşdü və onlara verdiyi açıqlamalarda diqqət çəkən məqamlar olmuşdu. Bunlardan biri Rusiyanın hələ Ermənistanı strateji müttəfiqi hesab etməsi fikri idi. Hesab edirəm ki, Lavrov bu məsələləri deyərək, məhz onu nəzərdə tutub ki, hazırda Ermənistan cəmiyyətində Rusiyaya yönəlik iradlar, suallar var və bu məsələlərə aydınlıq gətirilməsini təklif edir.

Ermənistan hakimiyyətində, cəmiyyətində belə bir fikir formalaşıb ki, guya 44 günlük müharibə zamanı Ermənistan müraciət etsə də, Rusiya proseslərə qarışmadı. Yeni Ermənistan hesab edir ki, Rusiya onunla birlikdə Azərbaycan ərazilərində Azərbaycana qarşı döyüşməli idi. Bunun isə cavabını Rusiya prezidenti Vladimir Putin hələ o zaman vermişdi və qeyd etmişdi ki, müharibə Azərbaycan ərazisində getdiyi üçün Rusiya və KTMT bu prosesə qarışa bilməz. Putin düzgün mövqe nümayiş etdirmişdi. Bundan sonrakı zamanlarda şərti sərhəddə baş verən təxribatlar zamanı KTMT və Rusiya kifayət qədər təmkinli davrandı və haqlı olaraq bildirdilər ki, iki tərəf arasında sərhədlərin delimitasiya prosesi həyata keçirilməyindən sərhədlərin haradan keçdiyini müəyyən etmək çətinidir. Arındca keçən il Qarabağda baş verən proseslər Ermənistanla Rusiya arasında münasibətləri daha da soyuqlaşdırdı. Erməni tərəfi Rusiyanı onda ittiham edirdi ki, Rusiya sülhməramlı kontingenti Azərbaycan Ordusunun apardığı əməliyyatlara mane olmayıb. Rusiya isə bəyan etdi ki, məhz Nikol Paşinyan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü Qarabağ və anklavlar daxil olmaqla tanıdı.

Əgər üçün artıq vəziyyət dəyişib və Rusiyanın müdaxilə etmək imkanları məhdudlaşıb, ona görə də bu məsələlər Ermənistanla müzakirə olunmalı deyil. Mən düşünürəm məhz vicdanlı müzakirə deyilən məsələ bundan ibarət ola bilər ki, tərəflər oturub açıq şəkildə bir-biri ilə bütün məsələləri müzakirə edə bilərlər və Rusiya da özünün haqlı mövqedə olduğunu izah edə bilər”.

Politoloq vurğuladı ki, hər bir halda təbii ki, Qarabağdakı vəziyyətlə bağlı Ermənistanla müzakirə aparılması məntiqsiz və əslində Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmaq kimi qəbul edilə bilər. Qarabağ Azərbaycanın ərazisidir və orada istənilən vəziyyətlə bağlı müzakirə Azərbaycanla aparılmalıdır: “Rusiya ola bilsin ki, hesab edir Ermənistanla münasibətlərin düzəlməsi üçün Qarabağdan köçmüş ermənilərin geri qaytarılmasını İrəvanla müzakirə edə bilər. Lakin həтта bu məsələnin müzakirəsi istənilirsə belə, ərazi Azərbaycanın olduğu üçün Azərbaycanla müzakirə olunmalıdır. Bu məsələnin Ermənistanla müzakirəsi Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinə mənfi təsir edə bilər”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

“Moldova Rumıniya ilə birləşərsə, Qaqauziya...” - Qutsulun bəyanatı

Moldova Rumıniya ilə birləşərsə və ya Avropa İttifaqına daxil olarsa, Qaqauziya öz müqəddəratını təyinetmə hüququndan istifadə edə bilər, bu, xüsusi hüquqi status haqqında qanunda yazılıb.

Musavat.com xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, bu barədə Qaqauz muxtariyyətinin rəhbəri Yevgeniya Qutsul bildiri.

“Biz Moldovanı tərk etməyi planlaşdırırıq, çünki bura bizim vətənimizdir. Konstitusiyada deyilir ki, Moldova suveren və neytral ölkədir. Amma Moldova Rumıniya ilə birləşmək və ya Avropa Birliyinə daxil olmaq qərarına gəlsə, Qaqauz muxtariyyəti öz müqəddəratını təyinetmə hüququnu özündə saxlayır. Bu, bizim xüsusi hüquqi status haqqında qanunumuzda göstərilir”.

Qeyd edək ki, Qaqauziya muxtariyyəti rusiayönümlü siyasət yürüdü və Kreml tərəfindən dəstəklənir.

Ancaq muxtariyyət liderinin vətəndaşı olduğu kiçik respublikanı və rəhbər olduğu muxtar vilayəti nədən Avropa Birliyinin bir hissəsi kimi görmək istəməməsi suallar doğurur.

□ **Musavat.com**

Rusiya hərbi bazası Ermənistandan çıxarılır? - Kremldən açıqlama

Rusiya prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan yaxın vaxtlarda müxtəlif məsələləri, o cümlədən Rusiya sərhədlərinin ölkəni tərk etməsini şəxsən müzakirə edə biləcəklər.

Bunu Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov brifinq zamanı jurnalistin sualı cavablandırarkən deyib.

Belə ki, jurnalist Paşinyanın Azərbaycanla sərhəddə vəziyyətin dəyişdiyini, artıq orada cəbhə xəttinin olmadığı barədə dediklərini xatırladı və İrəvanın Rusiya hərbi bazasının ölkədən çıxarılmasını tələb edə biləcəyi ilə bağlı Kremlin narahatlığının olub-olmadığını soruşub.

Peskov qeyd edib ki, bununla bağlı heç bir signal olmayıb, ölkə liderlərinin isə bu məsələyə qayıtmaq imkanları hələ də var.

“Prezident Putin və baş nazir Paşinyanın qısamüddətli perspektivdə bunları, həmçinin lazım gələrsə, digər aktual məsələləri şəxsən müzakirə etmək imkanı əldə edəcəyini gözləyirik”, - deyə Peskov vurğulayıb.

Xatırladaq ki, aprelin 19-da Ermənistanın işğalı altında olan Qazağın dörd kəndinin Azərbaycana qaytarılması barədə razılıq əldə edilib. Bununla bağlı Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyasının və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi Komissiyasının 8-ci görüşündə razılıq əldə olunub. Belə ki, delimitasiya prosesinin ikinci mərhələsində Tərəflər sərhəd xəttinin ayrı-ayrı hissələrinin Sovet İttifaqı çərçivəsində onun süqutu dövrünə mövcud olduğu hüquqi cəhətdən əsaslandırılmış respublikalararası sərhədə uyğun olaraq Bağanis (ER) - Bağanis Aynm (AR), Voskepar (ER) - Aşağı Əskipara (AR), Kırants (ER) - Xeyrimli (AR) və Berkaber (ER) - Qızılhacılı (AR) yaşayış məntəqələri arasında bilavasitə keçməsinə razılaşdırılıb.

Azərbaycanda yumurtanın qiymətində kəskin ucuzlaşma müşahidə olunur. Ucuzlaşma prosesi aprelin əvvəlindən başlasa da son 1 həftə ərzində daha da sürətlənib. Hazırda bir çox iri ticarət mərkəzlərində əvvəllər 16-17 qəpiyə satılan yumurta 12-13 qəpiyə təklif olunur.

Bölgələrdə də yumurtanın qiymətində ucuzlaşma müşahidə edilir. Bir müddət əvvəl 30-40 qəpiyə satılan kənd yumurtası hazırda 15-20 qəpiyə təklif edilir. Satıcılar qiymətin ucuzlaşmasını məhsul bolluğu ilə əlaqələndirirlər. Elə quşçuluq təsərrüfatları da qiymətlərin düşməsinə bolluqla izah edirlər, bolluğun isə öz səbəbləri var.

Azərbaycan Quş Əti, Yumurta İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyası İdarə Heyətinin sədri Mürvət Həsənlinin dediyinə görə, yumurta bolluğunun birinci səbəbi istehsalın artımıdır: "Hazırda ölkənin gündəlik yumurta tələbatı 3 milyon 200 min ədəddir. Amma ölkə üzrə gündəlik 5 milyon ədəd yumurta istehsal olunur. Eyni zamanda mövsümi amillə bağlı fərdi təsərrüfatlarda da istehsal artıb. Yaranmış bolluq gündəlik satış qiymətinə də öz təsirini göstərir. Həm broyler yumurtaları, həm də kənd yumurtası adlandırılan yumurtaların qiymətində azalma var".

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, bu ilin yanvar-mart aylarında Azərbaycanda ümumilikdə 571,7 milyon ədəd yumurta istehsal edilib. Bu göstərici illik ifadədə 5,2 faiz artıb. Cari ilin yanvar-mart aylarında quşçuluq müəssisələrində 296,6 milyon ədəd (keçən il 269,4 milyon ədəd) yumurta istehsal olunub. Ümumilikdə bu müəssisələr üzrə cəmi quşların sayı 10607,5 min baş olub, hər yumurtlayan toyuqdan orta hesabla 73 ədəd yumurta alınıb.

Onu da qeyd edək ki, hazırda Azərbaycandan xarici ölkələrə ərzaqlıq yumurta ixrac olunur. Bura Körfəz ölkələri və Rusiya daxildir. Rusiyada daxili bazarda qiymətlərin artmasının qarşısını almaq üçün iyunun axırınadək yumurta idxalı gömrük rüsumlarından azad edilib. Həmin müddətə qədər daxilə istehsalın istehlak tələbini qarşılayacaq həddə qədər artırılması nəzərdə tutulurdu. Lakin ölkədə istehsalın artmaq əvəzinə azalması qeydə alınmaqdadır ki, bu da gömrük rüsumlarından azadolmaların müddətinin uzadılacağı ehtimalını artırır.

"Rosselxoznadzor"un açıqladığı məlumata görə, aprelin 8-dən 14-dək olan müddətdə Yaraq-Qazama-

Yumurtanın "başına gələnlər". başqa ərzaqlar da ucuzlaşacaq?

Assosiasiya rəhbəri: "Toyuq əti ilə daxili tələbatı tam təmin etsək, qiymətin ucuzlaşmasına nail ola bilərik"

lar keçid məntəqəsi vasitəsilə Azərbaycandan 3,6 milyon ədəd ərzaq yumurtasının növbəti partiyası idxal edilib. Aprelin 15-nə olan məlumata görə, Rusiyaya ərzaq yumurtası tədarükü başlayandan indiyədək Azərbaycandan 36,7 milyon ədəd yumurta idxal edilib.

M.Həsənlili bildirir ki, Rusiyada tələbatın qaldığı müddətdə ora yumurta ixracı davam edəcək: "Bizim müəssisələrimizin daxili bazarda qıtlıq, bahalaşma yaratmadan Rusiyaya ixracı davam etdirmək imkanı var. Bu baxımdan, heç bir problemin yaranacağını gözləmirik".

Yumurtanın qiymətindəki ucuzlaşma istər-istəməz quşçuluq sektorunun digər məhsulu olan toyuq ətinin də ucuzlaşması məsələsinə gündəmə gətirir. Onu da qeyd edək ki, hazırda Azərbaycanda daxili istehsal yumurta ilə tələbatı 130 faiz qarşılamaq imkanındadır. Lakin toyuq əti ilə bağlı bunu demək mümkün deyil. Rəsmi statistikaya əsasən, cari ilin yanvar-mart aylarında quşçuluq müəssisələrində diri çəkiddə 20,9 min ton (keçən il 23,5 min ton) quş əti istehsal olunub. Bu isə illik ifadədə 11,1 faiz azalma deməkdir.

M.Həsənlinin sözlərinə görə, Azərbaycanda

toyuq ətinə tələbat dərindən yüksəlir: "Həm ölkə əhalisinin sayı, həm ölkəyə gələn xarici turistlərin sayı artır ki, bu da tələbatın yüksəlməsinə şərtləndirir. Quşçuluq təsərrüfatları artan tələbatı təmin etmək üçün istehsal sahələrini genişləndirməyə, müasir texnologiyaları tətbiq etməyə çalışırlar. Məlumunuz olduğu kimi, başda cənab Prezident İlham Əliyev olmaqla, dövlətimizin dəstəyi sayəsində Azərbaycanın quşçuluq təsərrüfatları hazırda ölkəmizin əhalisinin əlverişli qiymətlərlə quş əti və yumurta ilə təmin edirlər. Bu təminat sifəti yumurtasına münasibətdə 130 faizə yaxınlaşır, quş ətinə münasibətdə isə 87-88 faiz civarındadır.

Əvvəllər ölkəmizdə gündə 4,5-5 milyon ədəd ərzaqlıq yumurta istehsal edilirdi. Qonşu Rusiyada tələbat yarandığı məlum olduğdan sonra qısa müddətə bu rəqəm 5,8 milyona çatdırıldı. Yanvar ayında Azərbaycan tarixində ilk dəfə olaraq xaricə damazlıq yumurta ixracına başlanıb. Biz damazlıq yumurtanın ixrac həcmələrində sürətlə artır bilirik, çünki xarici ölkələrdən tələbat var. Lakin bunun üçün yeni damlarnın tikilməsi lazımdır.

Bundan əlavə, quşçuluq müəssisələrinin illik quş əti istehsalını 30 min ton artır-

maq potensialı var. Lakin bu potensialın reallaşdırılması üçün zəruri olan əlavə binaları tikmək mümkün olmur. Halbuki 30 min ton əlavə əti istehsalı Azərbaycanın quş əti ilə tam təminatına, həmçinin ixraca da imkan yaradır".

Assosiasiya rəhbəri qeyd edir ki, quş əti ilə təminatı yüz faizə qaldırmaq, eyni zamanda ixracı hədəflənmək üçün bir sıra mühüm problemlərin həllində dövlətin dəstəyinə ehtiyac var: "Buraya ilk növbədə müəssisələrin genişlənməsi üçün torpaq sahələrinin əldə olunması və yeni binaların tikintisi sahəsindəki çətinliklərin aradan qaldırılması aiddir. Bu gün ölkəmizi yumurta və quş əti ilə təmin edən müəssisələr sovet dövründə tikilib. Bu müəssisələrdən bəziləri 50 ilə yaxındır istismar olunur. Quşçuluğun ən mühüm spesifik xüsusiyyətlərdən biri təsərrüfatda bir mövsüm quş saxlandıqdan sonra bioloji fasilənin verilməsidir. Ancaq bu gün mövcud realıqda bunu etmək mümkün deyil. Bioloji fasilə zamanı bir mövsüm quş saxlandıqdan sonra təsərrüfat tamamilə boşaldılır, yuyulur təmizlənir, dezinfeksiya edildikdən sonra ən az 6 ay müddətinə boş saxlanılır. Bunu etməkdə məqsəd virus və bakteriyaların aparı-

lan vaksinasia proqramına qarşı immunitet qazanmasının qarşısını almaqdır. Təəssüf ki, bugünkü şərait Azərbaycanın quşçuluq təsərrüfatlarına bu vacib prosesi təmin etməyə imkan vermir. Nəticədə təsərrüfatlarda yetişdirilən quşlar müxtəlif xəstəliklərə çox həssas olur, itkilər artır. Təsərrüfatlar bu itki ilə uzun müddət işləyə bilməz. Çünki bu gün damazlıq materialların hamısı xaricdən gətirilir və olduqca bahadır. Digər tərəfdən, tələfat nəticəsində itirilən quşlar üçün çəkilən xərc - işlənən vaksin, vitamin, minerallar, işçinin

sərrüfatın imkanları daxilində aparılır. Sovet dövründə tikilən təsərrüfatlara torpaq sahələri ayrılıb. Bəzən 100 hektara qədər, bəzən də 100 hektardan çox olan bu torpaq sahələrinin içində sovet dövründə müxtəlif yerlərdə tikililər tikilib. Müstəqillik dövründə bu təsərrüfatlar özəlləşdirilib və həmin torpaqlar da üstündə olan əmlakla birlikdə texniki pasport hazırlanaraq təsərrüfata verilib. Neçə illərdir quşçuluq təsərrüfatları müxtəlif problemlər üzündən həmin torpaq sahələrini özəlləşdirə bilmirlər. Bu problemlərin aradan qaldırılması vacibdir.

əmək haqqı, işıq, qaz, su, yem və digər xərclər salamat qalan quşların maye dəyərinə daxil olur.

Quşçuluq sahəsi kənd təsərrüfatının ən vacib sahələrindən biridir. Ancaq ölkəmizdə kənd təsərrüfatı deyildikdə, yalnız əkinçilik və maldarlıq nəzərdə tutulur. Ona görə də ölkəmizdə olan torpaqlar əkin və örüş olaraq cəmi iki kateqoriyaya ayrılıb. Ərzaq səbəbindən mühüm yerə sahib olan quşçuluq məhsullarının istehsalı üçün torpaq sahəsinin ayrılması nəzərdə tutulmayıb".

M.Həsənlili bildirir ki, əhali üçün ən ucuz və əlçatan protein mənbəyi quşçuluq məhsullarıdır və bu məhsulları heç nə ilə əvəz etmək mümkün deyil: "Bu məhsulların çatışmazlığı daha tez hiss olunur, nəinki digər kənd təsərrüfat məhsullarının. Çünki quşçuluq məhsulları qiymət baxımından digər məhsullardan daha əlçatandır. Belə çatışmazlığın yaranmaması üçün quşçuluq təsərrüfatlarının müasir standartlara və tələblərə uyğun binaları olmalıdır. Lakin sovet dövründə tikilən tikililər bugünkü texnologiyaya cavab vermir. Sovet dövründə təsərrüfatlarda çoxsaylı binalar tikilib. Bu binaların hamısını eyni vaxtda sökmək və yenisini tikmək mümkün deyil. Bu proses tədricən və tə-

Azərbaycan Quş Əti, Yumurta İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyası olaraq quşçuluq təsərrüfatlarının üzvləşdiyi problemlər və onların həll yolları barədə ölkə hökumətinə təkliflərimizi göndərmişik. Nazirlər Kabinetinə, iqtisadiyyat və kənd təsərrüfatları nazirliyinə göndərdiyimiz təkliflərdə quşçuluq təsərrüfatlarına əkin-biçinə, örüş kimi istifadəyə yararsız olan torpaqlarda istehsal sahələrinin genişləndirilməsinə şərait yaradılmasını xahiş etmişik.

Dövlətimiz hər zaman quşçuluq sahəsinə dəstəkləyib. Ölkə əhalisinin artdığı, tələbatın çoxaldığı bir dövrdə Azərbaycanda quş əti və yumurta istehsalının da artırılması zəruridir. Ancaq sadaladığımız problemlər həll edilmədən bu sahənin inkişafına və dayanıqlılığına tam nail olmaq mümkün deyil. Sadaladığımız problemlər həll edilərsə, qısa müddətdə quşçuluq təsərrüfatları toyuq əti istehsalını daxili tələbatı təmin edəcək, hətta ixracı yönəldəcək həddə çatdıra bilirlər. Bu isə imkan verər ki, yumurtanın qiymətində olduğu kimi toyuq ətinin də qiymətində ucuzlaşmaya nail olunsun".

Bakı Fransız Liseyi fəaliyyətini dayandırır. Bununla bağlı liseyde təhsil alan uşaqların valideynlərinə məktub göndərilib. Təhsil müəssisəsinin rəhbərliyi adından göndərilən məktubda orada təhsilin tədris müddəti bitənə qədər davam edəcəyi qeyd olunub. Yeni tədris ilindən lisey fəaliyyət göstərməyəcək.

Elm və Təhsil Nazirliyindən xəbəri təsdiqləyiblər. Qeyd olunub ki, liseyin şagirdləri valideynlərinin istəyi ilə Bakıdakı digər özəl və dövlət məktəblərinə yerləşdiriləcəklər.

“Özəl təhsil müəssisəsi olan Bakı Fransız Liseyi təsisçinin qərarı ilə fəaliyyətini dayandırır. Ancaq cari tədris ilinin sonunadək liseyde tədris prosesi davam etdiriləcək”.

Bu barədə Musavat.com-a Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsindən məlumat verilib. Qeyd edilir ki, valideynlərin müraciəti olduğu halda liseyde təhsil alan uşaqların dövlət təhsil müəssisələrinə köçürülməsi təmin edilə bilər. Əlavə sualı olan valideynlər Bakı Təhsil İdarəsinin Çağrı Mərkəzinə (146-1) zəng etməklə dövlət ümumi təhsil müəssisələri haqqında məlumat ala bilərlər. Bununla yanaşı, şagirdlər digər özəl məktəblərdə də təhsillərini davam etdirə bilərlər.

Xatırladaq ki, Bakı Fransız Liseyinin açılışı 12 sentyabr 2014-cü ildə olub. Liseyin tədris planı uşaq bağçasından başlayaraq 12 illik ümumi təhsil müəssisəsində tətbiq edilən klassik fransız tədris planı əsasında qurulub. Tədris proqramı Fransa milli təhsil sisteminin tələblərinə uyğun olaraq fransız dilində aparılırdı. Məktəbin məzunları öz seçimlərinə uyğun olaraq təhsillərini Fransanın istənilən ali təhsil müəssisəsində davam etdirmək imkanı qazanırdılar.

Məktəbin bağlanması Makron Fransasının anti-Azərbaycan kursuna bir cavabıdır.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər

üzrə ekspert Fikrət Yusifovun sözlərinə görə, Bakıda Fransız Liseyinin bağlanması birbaşa Fransa hökumətinin, senatının və şəxsən prezident Emmanuel Makronun son illər ərzində Azərbaycana və onun haqq işinə qarşı apardığı ləyaqətsiz siyasətin nəticəsi kimi dəyərləndirilməlidir: “Fransanın anti-Azərbaycan siyasətinə qarşı ciddi cavab tədbirlərinin görülməsinin vacibliyi barədə şəxsən mən dəfələrlə hökumətə təkliflər ünvanlamışam və onların bu hərəkətlərinə qarşı adekvat addımların atılmasını təklif etmişəm. Təklif etmişəm ki, Fransanın bu davranışına qarşılıq olaraq “Total” şirkəti başda olmaqla, bütün fransız şirkətlərini Azərbaycandan qovmaq lazımdır. Bir qanmazlarla qandıqları dildə danışmaq tam normaldır. Özəl də olsa, bir fransız liseyinin bağlanması Fransa üçün ciddi signal olmalıdır.

Fransa artıq bir neçə ildir Ermənistanın vasitəçiliyi ilə Cənubi Qafqaza və təbii ki, regionun açar ölkəsi olan Azərbaycana girmək istəyir. Ancaq zora, haqsızlığa söykənən metodlarla bu regiona, xüsusilə də Azərbaycana kiminsə girməsi mümkün deyil. Azərbaycan heç kimə bu haqqı verməyəcək. Əgər biz Rusiya kimi müttəfiqimizin hərbi kontingentinin ərazimizdən çıxarılmasına qərar veririkse, Fransanın Azərbaycanın istəyi olmadan bura hər hansı bir yolla girməsi mümkün deyil. Fransa ya bunu anlamalıdır, ya da Azərbaycanla münasibətlərində yaratdığı durumun daha da dərinləşməsi və sonunda fransız şirkətlərinin bura-

Makronun anti-Azərbaycan isteriyasının nəticəsi - bumeranq geri qaydır

Politoloq: “Bakıda fransız liseyinin bağlanması Fransa üçün ciddi signal olmalıdır”

dan tamamilə qovulması ilə üz-üzə qalmalıdır. Seçim Fransa hökumətinin və Makronundur. Azərbaycanda bir fransız liseyinin bağlanması, sadəcə, bir texniki məsələ deyil. Bu, Fransa hökumətinə ötürülən ciddi bir signaldır. Yaşayaq, görək onlar bu siqnalı anlayacaq qədər ağıllı olub biləcəklərmi”.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov da bu qərarda siyasi motivləri daha çox görür: “Rəsmi məlumata görə, qərar Bakı Fransız Liseyi Təhsil Kompleksinin təsisçisi olan Azərbaycan Beynəlxalq Təhsil Mərkəzi İctimai Birliyi tərə-

findən qəbul olunub. Amma istənilən halda əgər on ildir fəaliyyət göstərən bir lisey indi birdən-birə iqtisadi cəhətdən səmərəli olmaması ilə bağlı əsaslandırılaraq bağlanırsa, demək ki, bu qərarın arxasında siyasi motivlər dayanır. Çünki on ildir ki, illik təhsil xər-ci 15-20 min olan bir təhsil kompleksində şagird sayı həttə 60 faizlik həddə olsa belə, bunun iqtisadi cəhətdən səmərəli olmadığı heç bir halda inandırıcı deyil. Liseyin məhz Fransanın Bakıdakı səfirinin geri çağırılmasından sonra bağlanması təbii olaraq bu addımın Makron hakimiyyətinin anti-Azərbaycan kur-

sunun davamı olaraq, eləcə də rəsmi Bakının xəbərdarlığı olaraq da qəbul edilə bilər.

Məsələ burasındadır ki, Makron hakimiyyəti bir-birinin ardınca Azərbaycandan yediyi şapalaqların təsiri ilə normal düşünmək imkanlarından məhrum olub və nə edəcəyini bilmir.

Fransanın indiyə qədərki açıq-aşkar anti-Azərbaycan mövqeyinə, ölkəmizə qarşı qarayaxma kampaniyasına baxmayaraq, rəsmi Bakı hər zaman dialoq qapılarını açıq saxlamağa çalışıb və ölkəmizin Fransaya qarşı addımları və verdiyi rəsmi bəyanatlar yalnız bu ölkənin destruktiv fəaliyyətinə cavab xarakterli

olub. Azərbaycan tərəfi dəfələrlə Fransaya təhdid və təzyiq dili ilə danışmağın heç bir nəticə verməyəcəyini bildirib və öz milli maraqlarının qorunması üçün bütün zəruri tədbirlər görecəyini də bəyan edib.

Makron hakimiyyətinin atdığı addımlardan asılı olma-yaraq bu gün Azərbaycanda hələ də 60-dan artıq Fransa şirkəti fəaliyyət göstərir. Fransanın tanınmış nəhəng şirkətləri olan “Total”, “Alstom”, “Suez”, “Thales”, “Danone”, “Airbus”, “Bouygues”, “Iveco”, “Sanofi”, “Rothschild” uzun illərdir Azərbaycanda iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərirlər və bu gün də fəaliyyətlərini davam etdirməklə əslində Makron hakimiyyətinin anti-Azərbaycan mövqeyini bölüşmədiklərini nümayiş etdirirlər.

Eyni şəkildə Azərbaycan da burada fəaliyyət göstərən Fransız şirkətləri ilə münasibətləri dərinləşdirərək bizim problemimizin Fransa ilə deyil, konkret olaraq Makron hakimiyyəti və ölkəmizə qarşı sərgilənən davranışla bağlı olduğunu nümayiş etdirir. Elə ötən ilin yayında Xəzərdəki “Abşeron” qaz-kondensat yatağında 12 il sonra ilk təbii qazın hasilatına başlanılması və həmin yataqdan qazın hasilatının Fransaya məxsus “Total Energies” şirkətinə verilməsi bunun bariz sübutudur”.

Q Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

Ukraynada müharibə həlledici fazaya keçir

ABŞ Senatı bu gün “nöqtə”ni qoyacaq

“Ukraynaya dəstək artırılmalıdır”. Bunu ABŞ-ın keçmiş prezidenti Donald Tramp sosial şəbəkə hesabında yazıb. O bildirib ki, Ukraynanın sağ qalması ABŞ üçün vacibdir.

Putine rəğbəti ilə tanınan Donald Tramp Ukraynaya kifayət qədər dəstək vermədikləri görə avropalı müttəfiqləri qınayıb. Sabiq dövlət başçısı bildirib ki, Ukraynanın sağ qalması həm ABŞ, həm də Avropa üçün vacibdir.

Maraqlıdır ki, Trampın çağırışı öz işini görüb. Nümayəndələr Palatasında Ukraynaya yardım ilə bağlı tərəddüd edən respublikaçılar (Tramp bu partiyanın prezidentiye namizədidir) nəhayət, fikirlərini dəyişib. Konqresin Nümayəndələr Palatası Ukraynaya 61 milyardlıq dəstək paketini təsdiqləyib. Bundan əlavə, aşağı palata Rusiyanın dondurulmuş 6 milyardlıq aktivlərini Ukraynaya vermək barədə də qərar çıxarıb.

Qanun layihəsi artıq ABŞ Senatına çatıb və bu çərçəbədə

axşamı (aprelin 23-də) yüzdə yüz təsdiqlənəcək. Çünki yuxarı palatada demokratlar (prezident tərəfdarları) üstünlükdədir. Bundan dərhal sonra sənəd prezident Baydenin masasına gedəcək və o, həmin gün onu imzalayacaq.

“ABŞ-ın Ukraynaya yeni yardımını çox tez çatdırılacaq” Bunu ABŞ Müdafiə Nazirliyinin (Pentaqon) sözçüsü general-mayor Patrik Rayder “The New York Times” qəzetinə bildirib.

“Amerika tərəfi əvvəllər istifadə edilmiş etibarlı logistika şəbəkəsi sayəsində çox tez sursat çatdırmaq imkanına malikdir. Bir neçə gün ərzində transferi həyata keçirə bilərik”, - Rayder qeyd edib.

Bu tarixi dəstək Kiyev üçün hansı anlamdadır, müharibə

həlledici fazayamı keçir? Yəqin ki, ən azından Ukrayna ordusunda motivasiya artacaq. Döyüş meydanında isə bu olduqca mühüm sayılır.

Rusiyanın may-iyuna planlaşdırılan əks-hücumu durdurulacaqmı?

Herbi ekspert Ramin Məmmədli düşünür ki, ABŞ-ın son 15 ildə Ukrayna ilə bağlı siyasətinin əsasında Rusiyaya qarşı yeni cəbhənin formalaşdırılması dayanıb: “2022-ci ildən

başlayaraq ABŞ Rusiyaya qarşı cəbhəni daha da dərinləşdirərək Avropanı da bu plana bütünlüklə qoşmağa nail oldu. Davamlı olaraq maliyyə dəstəyinin artırılması bu istiqamətdə proseslərin daha da gücləndirilməsinə gətirib çıxardı. Müharibə daha da alovlandı, şiddətləndi”. **Herbi ekspert bildirib ki, hazırkı vəziyyətdə ABŞ-ın keçmiş prezidenti Donald Trampın bəyanatı seçicilərin ona olan rəğbətini formalaşdır-**

rılması, səsvərmədə onu seçməsi ilə bağlıdır: “Donald Tramp yaxşı anlayır ki, indiki vəziyyətdə müharibənin dayandırılması, sülhün bərqərar olması prosesləri Rusiyanın xeyrinə çevirəcək. Bu da onun ABŞ ictimaiyyətində rusiyapə-rəst siyasətçi kimi möhkəmlənməsinə gətirib çıxaracaq. Odur ki, Donald Trampın bu bəyanatını siyasi gediş hesab edərim”.

Herbi ekspert deyir ki, ABŞ-ın Ukraynaya ayırdığı 60

milyardlıq yardım paketi cəbhədə vəziyyəti gərginləşdirsə də, ümumilikdə vəziyyəti Ukraynanın xeyrinə dəyişməyəcək: “Rusiya və onun müttəfiqləri də boş dayanmır, mövqelərinin daha da güclənməsi üçün lazımi addımlar atırlar”.

Hərbi ekspert Rusiyanın yay aylarında əks-hücumu başlayacağı ilə bağlı fikirlərə də münasibət bildirib. Deyib ki, əslində bu əməliyyatlar lokal şəkildə həyata keçiril-məkdədir: “ABŞ-ın Ukraynaya yardımları Rusiyanı dayandırmayacaq, Zelenski hakimiyyətinə təzyiqlər davamlı şəkildə artırılacaq. Rusiya da yaxşı anlayır ki, müharibə meydanında vəziyyəti bir qədər də öz xeyrinə dəyişdirməklə Ukraynanı rəsmi Moskvanın istədiyi sülhə və ya atəşkəsə imza atmağa məcbur edəcək. Hər bir halda ABŞ-ın Ukraynaya davamlı maliyyə dəstəyi davam edəcək və yaxın bir ildə Avropanın başını Rusiya problemi ilə bu şəkildə qatacaq. ABŞ Ukraynada müharibə üzərindən Avropanı siyasi, hərbi-siyasi və texniki baxımdan öz nəzarətində saxlamağa nail oldu. Bu prosesi hər ötən gün daha da dərinləşdirir”.

Q Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, Musavat.com

Rusiya nə ilə barışır?..

Hüseynbala SƏLİMOV

Ötən həftənin sonlarında birdən-birə iki şad xəbər gəldi. Əlbəttə, birincisi dörd kəndimizin qaytarılması ilə bağlı oldu. Amma bundan bir az əvvəl deyildi ki, bəs Rusiya sülhməramlıları Azərbaycan ərazilərini tərk etməyə başlayıbdır...

Sözsüz, bu vaxta qədər diskussiya olunan dörd kəndin bir güllə belə atılmadan qaytarılmasına qərar verilməsi çox böyük hadisədir. Amma sülhməramlıların ölkədən çıxmağa başlaması da bundan önəmli məsələ deyil.

Əslində bu, 2025-ci ildə baş verməli idi. Amma dövlət rəsmilərimiz bildirdilər ki, iki ölkə sülhməramlıların vaxtından əvvəl çıxmasına qərar veribdir.

Bütün hallarda suallar yaranır: necə olub ki, Rusiya bununla razılaşdı? Axı neyin bahasına olursa-olsun, Cənubi Qafqazda qalmaq onun strateji hədəflərindən biridir! Xüsusən də indiki bir vaxtda - bəli, o məqamda ki, onun bu bölgədəki mövqeləri ciddi şəkildə laxlamağa başlayıbdır!..

Qəzəz, keçək mətləbə, görək, bu mühüm hadisənin səbəbləri nə ola bilər? Bir neçə il bundan əvvəl belə bir ehtimal vardı ki, gec-tez Rusiya özü də, elə dünya birliyi də razılaşacaq ki, Moskvanın keçmiş SSRİ məkanının iki bölgəsində təbii maraqları var. Bunlar Ukrayna və bir də Belarusdur.

Bəli, onda belə söyləyirdi ki, hamı bu iki respublikanın Rusiyanın ən azı "təsir dairəsi"ndə qalması ilə barışacaq, ona görə ki, ruslar, ukraynalılar və belaruslar eyni xalqlardır. Təsədüfi deyil ki, Rusiya tarixi qədim Kiyev rus dövlətindən başlayır!..

Deyəsən, elə Rusiya özü də bununla barışmağa başlayıb. Moskva da, deyəsən, göz altına alıbdır ki, üç Baltik respublikası Avropanın təsir dairəsində olacaq, Azərbaycan və Mərkəzi Asiya isə Türkiyənin! Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan və Mərkəzi Asiya ilə bağlı da, xüsusən də bir daha deyirik ki, Azərbaycanla bağlı məsələ də tam aydınlaşmaqdadır.

Bəli, Bakı bəyan edəndən sonra ki, onun Avropa strukturlarına inteqrasiya etmək məqsədi və maraqları yoxdur, Moskva bizə qarşı siyasətini ciddi şəkildə dəyişdi. Amma bir məsələ də var ki, Azərbaycan ciddi şəkildə Türkiyəyə tərəf dreyf edir və hətta bu yaxınlarda ən yüksək səviyyədə qeyd edildi ki, bizim inteqrasiya edəcəyimiz bir ünvan var ki, bu da Türk Dövlətləri Birliyi! Rusiya bunu görmür mü? Bunun fərqi deyilmi? Əlbəttə ki, görür və bir az əvvəldə qeyd etdik ki, Moskva artıq bununla barışdı.

Baltik respublikaları hələ də Rusiyanı özlərinə qarşı təhdid kimi görsələr də Moskvanın çətin ki, onlarla bağlı hansısa mərkəli planları var - yox, Litva, Latviya və Estoniya Avropadır və Avropa kimi qalacaqdır.

Mərkəzi Asiya və Azərbaycanla bağlı artıq dedik. Moldova gec-tez Rumıniyanın təsir dairəsinə keçəcək və hətta ola bilsin ki, Buxarestlə birləşəcək, hərçənd belə fikirlər səslənir ki, guya Ukraynadan sonra Moskva Moldovaya hücum edəcək. Amma düşünürük ki, belə olsun.

O ki qaldı Gürcüstana və Ermənistanla, əlbəttə ki, Rusiya bunları da təsir dairəsində saxlamağa çalışdı. Amma Gürcüstan bir tərəfə, Ermənistanda da onun dayaqları ciddi şəkildə laxlamağa başlayıb. Özü də bu, təkcə N.Paşinyanla bağlı məsələ deyildir - İrəvanı bu vaxta qədər Rusiyanın orbitində saxlayan keçmiş Dağlıq Qarabağ məsələsi idi. Bu isə artıq yoxdur, deməli, Ermənistan-Rusiya qardaşlığı və dostluğu da daha yoxdur.

Gürcüstan Rusiyadan aralanmaq səmtində Ermənistandan qat-qat artıq addım atıb - bu ölkə Avropa İttifaqına üzvlük üçün namizəd-dövlət statusu da alıb. Amma təhlilçilər belə hesab edir ki, Moskva bununla barışmır və onlar Gürcüstanda "xarici agentlər" haqda qanun layihəsinin yenidən gündəmə gəlməsini də Rusiyanın "siyasi agent"lərinin Tiflisi ən azı Avropadan ayırmaq üçün göstərdikləri daha bir cəhdi kimi dəyərləndirirlər. Halbuki hakim "Gürcü arzusu" koalisiyası qanunun ilk növbədə Rusiyanın "təsir agentləri"ne qarşı yönələcəyini deyirlər. Amma çox gülməlidir, deyilmi? Axı bu vaxta qədər hamı hakim "Gürcü arzusu" koalisiyasının özünü Rusiyanın təsir dairəsində olan bir siyasi qüvvə kimi qiymətləndirib!..

Vladimir Putin mayın 7-də növbəti dəfə Rusiya prezidenti kimi and içəcək. Mərasimə yəqin ki, xaricdən bəzi ali qonaqlar da gələcək. Söhbət Moskva ilə əlaqələri Ukraynaya görə korlanmayan ölkələrin yüksək çinli rəsmilərindən gedir. "Hraparak" qəzetinin hökumətdəki mənbəyə istinadən yazdığına görə, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da andıçmə mərasimində qatılacaq.

"Paşinyan həm Putinin mayın 7-də inauqurasiyasında, həm də mayın 8-də Avrasiya İqtisadi Birliyinin yubiley sammitində iştirak edəcək. Amma ola bilsin, baş nazir Qələbə günü paradına qalmayacaq, lakin bu, hələ dəqiq deyil", - nəşr qeyd edib.

Nikol Paşinyan isə ötən həftəsonu verdiyi açıqlamasında Putinlə görüşünü istisna etməyib.

"Görüş olacaq, çünki bizim görüşməmək kimi planımız yoxdur. Ancaq necə, nə vaxt, bunu indi deyə bilmərəm", - baş nazir əlavə edib.

Ancaq iş ondadır ki, Nikol neçə vaxtdır özünü "sadiq qərbçi", antirusiyaçı, "demokrat" kimi göstərərək, Vaşinqton və Brüsselə qılığına girməklə kollektiv Qərbdən maliyyə-hərbi dəstək, siyasi-diplomatik himayə qazanmağa can atır. Bu məqsədlə ötən ilin oktyabrında Avropa Parlamentində o, çıxış da edib, Avropa paytaxtlarını revansist planlar naminə faktiki "su yolu"na döndərib. Qərbin isə "qızı" şərti var: Ermənistan Rusiya orbitindən davamlı şəkildə uzaqlaşmalıdır. Bu isə praktik olaraq görünür. Kapitulyant ölkədə hələ də 5 minlik rus hərbi kontingenti qalır. Onun Türkiyə və İranla sərhədlərini bu gün də rus lvan qoruyur, Ermənistan iqtisadiyyatı Rusiyanın total nəzarətindədir, ölkənin rus mavi yanacağından asılılığı davam edir, Metsamor AES-i ruslar istismar edir və s. Bəs Paşinyan inauqurasiyaya gədirsə, üstəlik, parada da qatılırsa, bu, kollektiv Qərbin ona ənənəvi münasibətini və İrəvana ünvanlı dəstək planlarını dəyişə, Vaşinqton və Brüsseldə qəzəb yarada bilərmi? Əcaib "iki stul" siyasəti daha nə qədər davam edəcək?

Deputat Bəhrüz Məhərrəmov hesab edir ki, Qərb Cənubi Qafqazda Rusiyaya qarşı cəbhə açmaq istəyini durmadan artır: "Rusiya və Ermənistan arasında münasibətlər kifayət qədər mürəkkəb xarakter daşıyır və Moskva-İrəvan əlaqələrinin hazırkı statusunu birmənalı xarakterizə etmək mümkün deyil. Bəli, reallıqdır ki, Ermənistanı Rusiyaya ciddi iqtisadi amillər bağlayır, Ermənistan

Paşinyan Qərbin qəzəbinə

gələ bilər - mayın 7-dən sonra...

Deputat: "İrəvanın hansı addımlar atacağı barədə proqnoz yürütmək çətinidir"

tan iqtisadiyyatı, o cümlədən enerji-nəqliyyat infrastrukturunu üzərində Rusiya rəsmən əsas pay sahibidir. Habelə İrəvan hələ də Rusiyanın iqtisadi blokuna daxildir. Eləcə də Ermənistan və Rusiya arasında ciddi hərbi bağlar mövcuddur, hay ordusu üzərində Moskvanın ciddi təsir imkanları qalmaqdadır, hərbi elita Rusiyaya bağlıdır. Habelə erməni siyasi müxalifəti faktiki Rusiyadan idarə olunur. Amma digər tərəfdən, Paşinyan iqtidarının açıq qərbşönlümlü mövqe tutması, erməni xalqının isə hətta hərbi-siyasi məğlubiyyətlərin ardınca seçkilərdə Paşinyanın kursunu dəstəkləməsi ortaya ciddi ziddiyyət çıxır. Üstəlik, bu ziddiyyət getdikcə dərinləşir, Ermənistanda anti-rus dalğasının ciddi hərəkətlə çevrilməsi ilə nəticələnir. Bütün bunların fonunda, münasibətlərin Paşinyanın bir səfəri, yaxud Putinlə bir görüşü ilə heç nə olmamış kimi təkrar 6-7 il öncəki durumuna qayıtması barədə fikir yürütmək sadələşmələr olar. Sırr deyil ki, Paşinyan və komandası Rusiyaya da, Putinə də nifrət edir, lakin reallıqları da dərk edirlər. Bu mənada Paşinyan cənab Putinin inauqurasiya mərasimində həm iqtisadi tərəfdar, həm də hərbi blokun həmtərəfi olaraq iştirakı zəruri sayır. Lakin bu səfər çərçivəsində birbaşa təmasların münasibətləri yoluna qoyacağı, ümumiyyətlə, ağlabatan deyil, əksinə, Moskvada inauqurasiya mərasimindən sonra liderlərin görüşü ölkələr arasında fikir ayrılığını daha da dərinləşdirə bilər. Unutmamalıyıq ki, Paşinyanı hakimiyyətə gətirən Qərb hazırda Ermənistan üçün siyasi

direktivləri də müəyyən edir. Qərbin siyasi direktivləri arasında isə Rusiya ilə münasibətlərin normalaşması dayanır. Əksinə, kollektiv Qərb Moskva ilə konfliktin dərinləşməsində maraqlıdır və Rusiya ətrafında mümkün qədər çox gərginlik ocağının yaranması üçün səylər göstərilir. Cənubi Qafqaz da bu mənada Qərbin hədəfindədir. Əlbəttə, Azərbaycan Prezidentinin hərbi-siyasi qələbələri regionun qütblərarası münaqişə platformasına çevrilməsinə imkan vermədi. Lakin görünən odur ki, kollektiv Qərb Cənubi Qafqazda Rusiyaya qarşı yeni cəbhə açılması istiqamətində ısrarlıdır və Ermənistan da bu prosesdə alət olmağa hazırdır. Ermənistan və Azərbaycan arasında son dövrlər - ötən il dekabrın 7-si və bu il aprelin 19-dakı müəyyən ilkin anlaşmalar fonunda Qərbin bu prosesdə niyyətinin daşda dəydiyini görsək də, istənilən halda ipi öz əlində olmayan İrəvanın hansı addımlar atacağı barədə proqnoz yürütmək çətinidir".

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev Paşinyanın Qələbə paradında iştirakının heç bir əhəmiyyət daşımadığını söylədi: "Avrasiya İttifaqının toplantısına isə qatılacağı ilə bağlı qəti qərara düşünürəm ki, Brüssel səfərindən sonra gəlib. Bağlı qapılar arxasında ictimaiyyət üçün açıqlanmayan hansı məsələlərin müzakirəsinin gətirdiyi dəqiq bilinməsə də, həm görüşdən öncə, həm də görüşdən sonra tərəflərin ritorikası hərbi və iqtisadi yönümdə danışıqların gətirdiyi ehtimallarını artırırdı. Yeni hər-

bi cəhətdən Rusiyanın ərazidən çıxarılması ilə bağlı çox güman ki, yol xəritəsi də hazırlanıb. Eyni zamanda bu görüşün nəticələrindən belə bəlli oldu ki, Qərb hələlik Ermənistanın Rusiyadankənər iqtisadi müstəqilliyinə təminat vermək imkanında deyil. O səbəbdən hələ Avrasiya İttifaqında qalması və bu ittiqaqın imkanlarından yararlanması ona həm daxilə, həm də xaricdən məsləhət veriblər. Bütün bu planlardan Rusiyanın detallarına qədər məlumatı var və rəsmi strukturlar vasitəsilə xəbərdarlıqlarını edib. Paşinyan bu səbəbdən Avrasiya İttifaqının toplantısına qatılacaq. Həmin ərəfədə Putinin inauqurasiya mərasimi keçirildiyindən qeyri-adi hadisə baş verməyə, həmin tədbirə də qatılmağa məcbur qalacaq. Əks halda, Rusiya bu addımı ona başqa istiqamətlərdən xatırlada bilər ki, hazırda Paşinyan bunu heç cür istəmir. Bu tədbirlərin gedişatında Putinlə ikitərəfli görüşün olacağı ortada olan problemlərin müzakirə olunmasına tərəflərin nə qədər hazır olub-olmaması ilə bağlı olacaq. Hesab edirəm ki, bu görüşün baş tutma ehtimalı yalnız Putinin bunu istəməsindən asılı olacaq. Çünki hazırda top Kremlin tərəfdədir və Brüssel görüşündən sonra yaxın gələcək üçün oyun qaydalarını rəsmi İrəvan müəyyənləşdirə bilmir. Sonradan vəziyyətin dəyişmə ehtimalları yaranacaqsa, belə ən azından hələ bir müddət belə olacağı gözlənilir. May ayının 9-da Qələbə paradında Paşinyanın iştirak edib-etməyəcəyi hazırda heç kim üçün prinsipal əhəmiyyət kəsb etmir".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Avropa Rusiyanın maye qazından da imtina edir - kim qazanacaq?

Azərbaycan üçün hansı perspektiv görünür; "qoca qitə"nin 30 milyard kubmetrdən yuxarı boşluğun doldurulması üçün əlavə mənbələrə ehtiyacı var

Avropa İttifaqı Rusiyadan maye qaz idxalını tədricən məhdudlaşdırmaq barədə qərar qəbul edib. Rusiya mətbuatının yazdığına görə, bir sıra birlik ölkələri idxalın tamamilə dayandırılmasını tələb etsələr də, rəsmi Brüssel əvəzləyici müəyyən etmədən bu addımı atmağa tələsmir. Aİ-nin hazırlanmaqda olan və iyununda qəbulu gözlənilən 14-cü sanksiya paketinə Rusiya maye qazından təsircən imtinanın salınması nəzərdə tutulur. Bəzi analitik mərkəzlər paket üzərində işlər yekunlaşana qədər Brüsseldə mövqenin dəyişərək, qadağanın Rusiya maye qazının idxalını tamamilə əhatə edəcəyini gözləyirlər.

2023-cü ildə Avropa Rusiyanın mayeləşdirilmiş təbii qazının (LNG) tədarükünü 3 dəfə artıraraq 12,7 milyard kubmetrə çatdırıb. Rusiyadan boru kəməri ilə Avropaya qaz satışı 2023-cü ildə çoxillik minimuma düşərək cəmi 25-27 milyard kubmetr təşkil edib. Bunun yarısından çoxu Ukrayna üzərindən nəql olunub və 2025-ci ilin 1 yanvarından bu nəqlin dayanması gözlənilir: Ukrayna birmənalı şəkildə öz ərazisindən Rusiya qazının nəqlinə dair müqavilənin müddətini uzatmayacağına açıqlayıb və Avropada artıq bu variantla hazırlıqlar başlanılıb. Bu zaman əsas gözləntilər Ukrayna üzərindən qaz alan Avstriya və İtaliyanın ehtiyacının maye qaz hesabına təmin olunmasına, Belə bir şəraitdə Avropa eyni zamanda Rusiyadan maye qaz idxalını da dayandırmağa hazırlaşır. İsveçin xarici işlər naziri Tobias Billström bildirib ki, Avropa İttifaqı Rusiyadan mayeləşdirilmiş təbii qazın idxalına qadağa qoyulması ideyasını 14-cü sanksiyalar paketinə daxil etmək fikrindədir. Onun fikrincə, "14-cü sanksiyalar paketinin tətbiqi ən vacib vəzifələrdən biridir" və iyun qədər paket üzərində işlərin yekunlaşacağına əmindir.

Hazırda mayeləşdirilmiş qazın yenidən qazlaşdırılması və onun Avropa boru kəmərlərinə sonrakı vurulması gücü maksimumun 46 faizlə yüklənir. Martda Avropada qazın orta alış qiyməti min kubmetr üçün 302 dollar təşkil edib, aprel ayında təxminən 321 dollardır.

Qışdan rekord həcmdə ehtiyatla çıxan Avropanın yeraltı qaz anbarları 62,01 faiz doludur (son beş il ərzində bu tarix üçün orta göstəricidən 18,07 faiz bəndi yüksək), onlarda 67,92 milyard kubmetr qaz var.

Qaz İxrac Edən Ölkələr Forumunun (GECF) hesabatına əsasən, qışın sonunda Avropa anbarlarında rekord qaz ehtiyatları və yayda anbarlara qaz vurulmasına aşağı tələb regionda spot qaz qiymətlərinin aşağı düşməsinə səbəb olacaq. Hesabata görə, hədsiz mülayim qışa görə anbarlardan indiyədək görünməmiş həcmdə az qaz götürülüb: "Avropa bazarı 2024-2025-ci illərin qış mövsümünə hazırlaşır, çünki qaz anbarlarının tutumu maksimuma yaxın olacaq və qarşıdan gələn yay mövsümündə cəmi 40 milyard kubmetr xalis qaz vurulması tələb olunacaq".

Ötən qış Avropa anbarlarından cəmi 42 milyard kubmetr qaz çıxarıb ki, bu da son on ildə ikinci ən aşağı göstəricidir. GECF qeyd edir ki, bu, son 12 ilin ən isti qışının səbəb olduğu istilik tələbatının azalması fonunda baş verib. Avropa İttifaqı (Aİ) ölkələri 2024-cü ilin mart ayında havaaların istiləşməsi və sənaye tələbatında artımın olmaması fonunda qaz istehlakını illik müqayisədə 9 faiz azaldı. Bununla yanaşı, keçən ay Aİ-yə boru kəməri qazı idxalı 4 faiz, ümumilikdə isə bu ilin birinci rübündə onun Rusiyadan Avropaya tədarükü 23 faiz artıb.

Bu ilin birinci rübündə Aİ-də ümumi qaz istehlakı ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 1,7 faiz azalaraq 113 milyard kubmetr təşkil edib. Almaniya qaza tələbat martda 10 faiz azalaraq 7,4 milyard kubmetr düşüb. İtaliya - 6 faiz artaraq 5,7 milyard kubmetr, Fransada - 13 faiz artaraq 3,3 milyard kubmetr, İspaniyada - 7 faiz artaraq 2,4 milyard kubmetr çatıb. Böyük Britaniya isə qaz istehlakı 12 faiz azalaraq 5,9 milyard kubmetr təşkil edib.

Martda Aİ-yə boru kəməri qazının idxalı 14 milyard kubmetr təşkil edib ki, bu da 2024-cü ilin fevral ayı ilə müqayisədə 12 faiz, keçən ilin mart ayı ilə müqayisədə isə 4 faiz çoxdur. Ümumilikdə, 2024-cü ilin yanvar-mart aylarında Aİ-yə boru kəməri tədarükü 5 faiz artaraq 40 milyard kubmetr çatıb. GECF qeyd edir ki, bu artım Rusiyadan tədarükün 23 faiz artması ilə əlaqədardır. Fevralda boru kəmərinin tədarükünün ümumi həcmində Norveç qazının payı 57 faiz, Rusiya qazının payı 18 faiz təşkil edib.

Martda Avropaya mayeləşdirilmiş təbii qazın (LNG) tədarükü illik ifadədə 20 faiz azalaraq 9,14 milyon tona düşüb. LNG idxalının azalması qaza tələbatın azalması, anbarların dolu olması və boru kəməri idxalının artması ilə əlaqədardır. Ümumilikdə, 2024-cü ilin birinci rübündə Avropa 30,31 milyon ton - keçən illə müqayisədə 13 faiz az maye qaz idxal edib.

Avropada rekord ehtiyatlar hesabına qaz qiymətlərində yaranan ucuzlaşma bir sıra mərkəzlərdə Azərbaycan qazına tələbin olmayacağına dair rəylərin səsləndirilməsinə səbəb olub. Lakin nəzərə alsaq ki, Avropa İttifaqı Rusiyadan həm boru, həm də maye qaz idxalını dayandırmağa hazırlaşır, onda bazarda yaranacaq 30 milyard kubmetrdən yuxarı boşluğun doldurulması üçün əlavə mənbələrə ehtiyacın olacağını söyləmək mümkündür. Üstəlik, Avropada iqtisadi artımın sürətlənməsi, sənayedə qaz istehlakının artmasını qaçırmaz edir. Bu şəraitdə Azərbaycan qazına tələbatın azalması deyil, əksinə, artması daha gözləniləndir.

Rəsmi statistikaya əsasən, bu ilin 3 ayında ölkədə 12,6 milyard kubmetr təbii qaz hasil edilib. Qazın 3,3 milyard kubmetri "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG), 6,9 milyard kubmetri "Şahdəniz", 0,4 milyard kubmetri "Abşeron", 2 milyard kubmetri SOCAR üzrə hasil olunub. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə qaz hasilatında 0,4 milyard kubmetr və ya 3,2 faiz artım qeydə alınıb.

Birinci rübde xaricə qaz satışı 6,4 milyard kubmetr təşkil edib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə təqribən eynidir. Avropaya 3,2 milyard kubmetr, Türkiyəyə 2,3 milyard kubmetr, Gürcüstana isə 0,9 milyard kubmetr qaz satılıb. Türkiyəyə TANAP-la bu müddətdə 1,3 milyard kubmetr qaz nəql olunub.

Neft Fondunun cəmi investisiya portfeli 57 mlrd. dolları ötüb

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) 1 aprel 2024-cü il tarixinə investisiya portfelinin 69,5%-ni ABŞ dolları təşkil edib (31 dekabr 2023-ci il tarixinə bu göstərici 67,5% olub - red.), bu da ilin əvvəlinə qeyd olunan göstərici ilə müqayisədə 2 faiz bəndi çoxdur.

"APA-Economics" Neft Fondunun hesabatlarına əsasən xəbər verir ki, 2024-cü il 1 aprel tarixinə avro ARDNF-in investisiya portfelinin 19,4%-ni, funt sterlinq - 4,9%-ni, Çin yuanı - 1,1%-ni, Yaponiya yeni - 1,5%-ni, digər valyutalar isə 3,6%-ni təşkil edib.

Məlumat görə, fondun ABŞ dolları portfelinin 7 499 mln. dollarlıq hissəsini (13,2%) qızıl investisiyaları təşkil edib.

Qeyd edək ki, hesabat dövrünə ARDNF-in cəmi investisiya portfeli 57 014,1 mln. dollara çatıb.

Azərbaycanda qaz hasilatının "Abşeron" yatağının istismara başlanmasından sonra xeyli artması gözlənilir. "Ümid" və "Babək" yataqlarından da hasilatın artırılması, eyni zamanda alternativ enerji istehsalı müəssisələrinin yaradılması ölkənin qaz olan daxili tələbatının ödənməsi, həmçinin xarici ölkələrə ixracla bağlı öhdəliklərə vaxtında əməl olunması imkanı yaradacaq.

Bu ilin əvvəlindən Azərbaycan artıq Rusiyadan qaz idxalını dayandırıb. Birinci rübde yalnız Türkmənistan dan İran üzərindən svopla qaz alınıb. DSK-nın məlumatına əsasən yanvar-fevral ayları ərzində Azərbaycan Türkmənistandan ötən ilin eyni dövründəkindən 2,4 faiz çox - 208,87 milyon kubmetr qaz alıb. Bu həcm üçün Aşqabada 31,33 milyon dollar ödənilib. Bu isə o deməkdir ki, cari ildə Azərbaycan Türkmənistan üçün təbii qaz üzrə idxal qiymətlərini qaldırıb. Belə ki, 2023-cü ilin əvvəlində Azərbaycan Mərkəzi Asiya ölkəsindən aldığı hər 1000 kub metr qaza görə 140 ABŞ dolları ödədiyi halda, cari ildə qiymətlər 150 dollara qaldırılıb. Bu, Azərbaycanın Qərbdə satdığı təbii qazdan 219 dollar və ya 59 faiz aşağıdır: cari ildə Azərbaycan təbii qazın hər 1000 kub-metrini xaricə 369 dollara satıb.

Qeyd edək ki, 2021-ci il noyabrın 28-də Aşqabadda imzalanmış üçtərəfli svop sazişinə uyğun olaraq, Azərbaycan Türkmənistandan ildə 1,5-2 milyard kubmetrə qədər qaz almalı idi, sonradan həcmə 3-4 milyard kubmetrə qədər artırılması nə-

zərdə tutulurdu. 2023-cü ildə Azərbaycan Türkmənistandan 1 milyard 517,33 milyon kubmetr təbii qaz alıb və onun idxal dəyəri 218,23 milyon dollar təşkil edib.

Yanvar ayında İran mənbələri qiymət məsələsində razılığa gəlinmədiyinə görə Türkmənistandan Azərbaycan qaz nəqlinin dayandırıldığına dair məlumat yaydılar. Bildirildirdi ki, Türkmənistan Azərbaycanın öz qazını Avropaya satdığı qiyməti tələb edir. Nə rəsmi Bakı, nə də Aşqabad bu məlumatla bağlı hər hansı açıqlama vermədilər. Rəsmi statistikanın açıqladığı rəqəmlər göstərir ki, tərtəflər qiymət barədə anlaşa bilməli.

Onu da bildirək ki, Avropada qazın qiymətinin ucuzlaşması, eyni zamanda Azərbaycanın neft ixracındakı azalma ölkənin əldə etdiyi gəlirlərin də azalmasını şərtləndirib. Rəsmi məlumata görə, 2024-cü ilin yanvar-mart ayları ərzində Dövlət Neft Fondunun büdcə gəlirləri 5 milyard 268,3 milyon manat, büdcə xərcləri isə 3 milyard 205,4 milyon manat təşkil edib. Birinci rübde ARDNF-nin neft və qaz sazişlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı gəlirləri 3 milyard 421,4 milyon manat, o cümlədən, mənfəət neftinin və qazın satışından 2 milyard 645,5 milyon manat, bonus ödənişləri 775,9 milyon manat, tranzit gəlirləri 0,3 min manat təşkil edib. Müqayisə üçün qeyd edək ki, ötən ilin eyni dövründə fond mənfəət neftinin və qazın satışından 4 milyard 829,9 milyon manat gəlir əldə etmişdi.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Gürcüstanda "ikinci əl" avtomobil bazarında böhran yaşanır. Bu barədə Gürcüstan Avtomobil İdxalçıları Assosiasiyasının sədri Aleksandr Noniadze bildirib.

Onun sözlərinə görə, hazırda bazarda avtomobillər maya dəyərindən aşağı qiymətə satılır: "2023-cü ilin yazında bazarda avtomobil qiymətlərin artmasına səbəb olmuşdu. Nəticədə ölkəyə daha çox nəqliyyat vasitəsi idxal edildi. Təəssüf ki, bu da öz növbəsində bazarlarda avtomobillərin qiymətinin aşağı düşməsinə səbəb oldu".

Aleksandr Noniadze qeyd edib ki, 2024-cü ilin yanvar-mart aylarında Gürcüstana 486,6 milyon dollar dəyərində avtomobil idxal edilib ki, bu da ötən ilin göstəricilərindən 31,3% azdır: "Avtomobillərin təkrar ixracı isə 443,8 milyon dollar təşkil edib ki, bu da 2023-cü ilin yanvar-mart ayları ilə müqayisədə 7,8% çoxdur".

Bes Azərbaycandakı maşın bazarı Gürcüstanın maşın bazarındakı durumdan necə təsirlənəcək, nəzərə alsaq ki, qonşu ölkə ilə bu sahədə ticari əlaqələr kifayət qədər sıxdır, Azərbaycanda avtomobillər ucuzlaşa bilərmi?

İqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, Gürcüstandan Azərbaycana idxal olunan avtomobillərin sayında 2023-cü ilin 1-ci rübündə də, 9 ayında da azalmalar müşahidə olunub. Statistika-yə diqqət çəkən ekspert qeyd edib ki, ötən ilin ilk 6 ayında Azərbaycana 14 min 206 ədəd avtomobil gətirilmişdi, 2022-ci ilin ilk 6 ayında 14 min 500-ə yaxın avtomobil gətirilib, yəni 300 az: "2023-cü ilin 9 ayı ərzində ölkəyə gətirilən avtomobillərin sayı ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 5276 ədəd az olub. Bu isə say baxımından 21 faizlik azalma deməkdir. Birmənalı olaraq əsas faktor yaşı 10 ildən çox olan avtomobillərin ölkəyə idxalının məhdudlaşdırılmasıdır. Digər tərəfdən, Gürcüstan idxal et-

Gürcüstan bazarında böhran - Azərbaycan bazarını nə gözləyir?

İdxalçı ölkələrdən keyfiyyət göstəricilərinin yüksəldilməsinə tələb qoyulması qonşu ölkədə avtomobil bazarına mənfi təsir edir; **ekspert: "Dürğunluq Avro-5 standartına keçidlə əlaqədardır"**

diyi avtomobillərin 80 faizini daha çox Avrasiya İttifaqı ölkələrinə paylayır. Dünya inkişaf etdikcə bir çox ölkə, o cümlədən Azərbaycan inkişaf edir. Ölkələr inkişaf etdikcə, ərzaq, yaxud qeyri-ərzaq olmasından asılı olmayaraq, keyfiyyətli məhsullar idxal etməyə çalışır. Tələblərin artması Gürcüstandan gətirilən ikinci əl avtomobillərin dövryyəsinə təsir göstərir. Etiraf edək ki, qonşu ölkədən idxal olunan avtomobillərin eksəriyyəti ikinci əl, müxtəlif ölkələrin imtina etdiyi avtomobillərdir. Nəticə etibarilə idxalçı ölkələrdən keyfiyyət göstəricilərinin yüksəldilməsinə tələb qoyulduğu üçün bu, avtomobil bazarına təsirsiz ötürmür. Başqa sözlə ifadə etsək, insanlar artıq köhnə məhsullar istəmirlər".

E.Əmirov vurğulayıb ki, Gürcüstan avtomobil istehsalçısı olmadığına görə coğrafi mövqeyinə görə, mövcud gömrük və vergi siyasəti sayəsində tranzit ölkə rolunu oynayır: "Zaman keçdikcə idxalçıların tələblərinin artması Gürcüstanın roluna ciddi təsir edir və böhrana səbəb olur. Nəticədə Azərbaycan və Gürcüstan arasında məhz avtomobil sahəsində ticari əlaqələrin həcmində mənfi təsir müşahidə olunacaq. O ki qaldı mövcud vəziyyətin Azərbaycanda avtomobillərin qiymətinə təsirinə, mən ucuzlaşma olacağını düşünürəm. Çünki Gürcüstanın ixrac etdiyi və digər ölkələrin Gürcüstandan idxal etdiyi avtomobillərin sayı azaldığına görə Gürcüstan artıq az avtomobil gətirir. Belə deyək,

Gürcüstanın tranzit funksionallığı azalır. Qanunvericiliyə etdiyi dəyişikliklərə əsaslanaraq hər bir ölkə avtomobil bazarını daha keyfiyyətli avtomobillərlə təchiz etməyə çalışır. Bu baxımdan Azərbaycanda avtomobillərin qiymətinin ucuzlaşması ilə bağlı gözləntini real hesab etmirəm".

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri də hesab edir ki, Gürcüstandakı böhran Azərbaycanda avtomobillərin qiymətinə ciddi təsir etməyəcək: "Azərbaycanda ciddi məhdudiyyətlər var. Köhnə maşınların gətirilməsinə qadağalar mövcuddur. Gürcüstanda isə belə qadağalar yoxdur. Daha çox ikinci əl və ucuz avtomobillərə üstünlük verilir. Buna görə də düşünürəm ki, böhranın Azərbaycan bazarına müəy-

yən təsiri olsa da, qiymətlərin ucuzlaşmasına təsiri olmayacaq. Çünki Azərbaycanın daxilində qadağalar, gömrük, vergi rüsumları, aksiz dərəcələri Gürcüstanla müqayisədə həddən artıq yüksəkdir. Bu baxımdan baş verənlərin qiymətlərə müəyyən təsirləri olacaq, lakin qiymətlərə birbaşa ciddi təsir olmayacaq".

Nəqliyyat eksperti Eldəniz Cəfərovun fikrincə, Gürcüstandakı dürğunluq bir sıra amillərlə bağlıdır. Ekspert hesab edir ki, ilk amil Gürcüstanın Avro-5 standartına keçidi ilə əlaqədardır: "Bu o deməkdir ki, ölkəyə idxal olunan nəqliyyat vasitələri Avro-5 standartına cavab verməlidir. Eyni zamanda Gürcüstanda yeni qaydalara görə, idxal olunan nəqliyyat vasitələrinin yaşı 10 ildən çox olmamalıdır. Bununla yanaşı, Azərbaycanda köhnə avtomobillərə məhdudiyyət tətbiq edilib. Ötən ilin mart ayından etibarən yaşı 10 ildən çox olan avtomobillər ölkəmizə idxal oluna bilməz. Məlum olduğu kimi, köhnə avtomobillərin bir qismi Gürcüstan bazarından gətirilirdi. Artıq bizim ölkəmizdə bu avtomobillərə məhdudiyyət tətbiq edildikdən sonra bazarda həmin avtomobillərin satışı azalır. Tələb azalır, təklif isə çoxalır. Nəticədə qiymət aşağı düşür və bu bazarda köhnə avtomobillərin

bolluğuna gətirib çıxarır".

Ekspert Gürcüstanda avtomobil bazarındakı dürğunluğun Azərbaycanın avtomobil bazarına təsir etməyəcəyi qənaətinədir: "Hazırda Azərbaycan bazarda mühərrik həcmi kiçik olan, təxminən 1500 kub santimetr həcmli avtomobillərin sığorta olunması problemi yaranıb. Bəzi sığorta şirkətləri qeyri-qanuni olaraq bu növ avtomobilləri sığorta etmirlər. Taksidə istismar olunan nəqliyyat vasitələrini sığorta etməkdən yayınırlar. Nəticədə vətəndaşlar əziyyət çəkirlər. Qəza zamanı vətəndaşları öz aralarında razılaşmalı olurlar. Bu mövcud "İcbari sığorta haqqında" qanuna ziddir. Bu məsələyə fokuslanmaq lazımdır. Nəqliyyat vasitələrinin hamısı, Azərbaycan qanunlarına görə, ölkədə istismar olunan, mühərrik həcmi 50 kub santimetrdən yuxarı olan bütün növ nəqliyyat vasitələri icbari sığorta olunmalıdır. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən dövlət, yaxud qeyri-dövlət özəl sığorta şirkətləri bunu həyata keçirməlidirlər. Vətəndaşa bununla bağlı imtina verilə bilməz. Düşünürəm ki, nəqliyyat vasitəsinin sığortasından əsassız imtina edən sığorta şirkətlərinə sanksiya tətbiq edilə bilər".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Xırdabuynuzlu heyvanların Gürcüstandan Azərbaycana idxalına məhdudiyyət qoyulub

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi Gürcüstanın Aşağı Kartli regionunda xırdabuynuzlu heyvanların taunu xəstəliyinin qeydə alınmasını nəzərə alaraq, Ağstafa, Qazax, Tovuz, Balakən, Qax, Zaqatala, Samux rayonlarının ərazilərində xəstəliyə həssas ev və vəhşi xırdabuynuzlu heyvanlar arasında epizootoloji monitorinqlər keçirib.

Agentlikdən APA-ya bildirilib ki, cari ilin 13-29 mart tarixlərində keçirilmiş monitorinqlər zamanı sözügedən sərhədyanı rayonlara aid təsadüfi seçim üsulu ilə təyin edilmiş 65 yaşayış məntəqəsində mövcud olan 195 fərdi və ya fermer təsərrüfatlarında

6-12 aylıq xırdabuynuzlu heyvanlardan 845 diaqnostik nümunələr götürülüb, eyni zamanda ev heyvanları ilə yanaşı, rayonlardakı təbiət ərazilərində vəhşi heyvanlar arasında da klinik müşahidələr aparılıb.

Götürülmüş nümunələr Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun Mərkəzi Baytarlıq Laboratoriyasında və Göygöl Regional Sınaq Laboratoriyasında müayinə edilib. Laborator müayinələrin və ümumi epizootoloji müşahidələrin təhlili nəticəsində xəstəliyin törədicisinə və xəstəliyə şübhəli klinik əlamətləri

olan heyvana rast gəlinməyib. Nümunələr xırdabuynuzlu heyvanların çiçək xəstəliyinə görə də laborator müayinələrə cəlb olunub və yoluxmaya şübhəli hal rast gəlinməyib.

Əlavə olaraq bildirilib ki, xırdabuynuzlu heyvanların Gürcüstan ərazisindən Azərbaycan Respublikasına idxalına, habelə Azərbaycan Respublikasının ərazisindən keçməklə tranzit daşınmasına Ümumdünya Heyvan Sağlamlığı Təşkilatının "Quruda yaşayan heyvanların sağlamlıq Məcəlləsi"ne uyğun olaraq müvəqqəti məhdudiyyət tətbiq olunub.

Elan:

Azərbaycan Televiziyası və Radio Verilişləri Qapalı Şəhmdar Cəmiyyətinin Mirzəyeva Samira Tahir qızına verdiyi xidməti vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bu günlərdə İmişli rayonunda yaşanan faciə hər kəsi üzdü. Söhbət aprelin 15-də 5 sayılı orta məktəbin həyətinə 10-14 yaşlı iki məktəblinin ölümü ilə nəticələnən bədbəxt hadisədən gedir.

Qeyd edək ki, Fərhan Məmmədov ilə birgə onun qohumu - 2010-cu il təvəllüdlü Amid Seyran oğlu İsbərov da elektrik cərəyanı vurması nəticəsində həyatlarını itiriblər. Onlar səkkizinci sinif şagirdləri olublar. Hazırda hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən araşdırma aparılır.

Bes məktəb həyətlərində şagirdlər bu kimi elektrik şitlərindən necə mühafizə olunur? Onlar dəmir məhəcclə izolə edilibmi? Faciəyə səbəb nə ola bilərdi? Günahkar kimdir?

Təhlükəsizlik qaydaları üzrə ekspert Elmar Nurəliyev mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışib. Ekspert qeyd edib ki, təyinatından asılı olmayaraq, bütün ob-

Məktəblərdə təhlükəsizlik problemi - iki şagirdin faciəsi kimin üzərindədir?

Elmar Nurəliyev: "Xüsusən məktəblərdə elektrik qurğularının istismarı təhlükəsizlik qaydalarına uyğun olaraq həyata keçirilməlidir"

zamanda belə situasiyalar baş verdikdə məktəb rəhbərliyi təxirəsalınmaz tədbirlər görməlidir.

Bu kimi problemlər əsasən rayon məktəblərində yaşanır. Orada bu təhlükəsizlik məsələlərinə kimin nəzarət etdiyi məlum deyil. Yaxşı olardı ki, hər gün dərs bitdikdən sonra məktəb ümumi,

nar şəxslərin girişi məhdudlaşdırılmalıdır və yalnız yaranmış nasazlıq aradan qaldırıldıqdan sonra giriş təmin edilməlidir. Çünki elektrik təsərrüfatında baş verən hər hansı bir nasazlıq, neqativ hallar sona bədbəxt hadisələrə gətirib çıxara bilər.

Ekspert vurğulayıb ki, müəssisələrdə elektrik şə-

ki, hər hansı bədbəxt hadisənin baş verə biləcək riski olmasın".

Elmar Nurəliyev xüsusilə elektrik transformatorlarının ciddi təhlükə mənbəyi olduğunu qeyd edib: "Elektrik transformatorları daim nəzarətdə olmalıdır. Nəinki azyaşlı uşaqların, eləcə də böyüklərin ona

İrana məxsus qayıq sərhədimizi pozdu: atəş açıldı

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sahil Mühafizəsinin Baş Komanda Nəzarət Mərkəzi tərəfindən Xəzər dənizinin Ələt reyidində cənuba doğru sürətlə hərəkət edən naməlum üzümə vasitələri müşahidə edilib.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzindən Musavat.com-a verilən məlumata görə, aşkarlanmış hədəfin saxlanması məqsədilə dövlət sərhədinin mühafizəsində olan sərhəd gözetçi gəmisi tərəfindən təqibetmə əməliyyatına başlanılıb, sahil nəzarəti bölmələri aidiyyəti üzrə məlumatlandırılıb və sahil xəttinin qapadılması üzrə təxirəsalınmaz tədbirlər görüldü.

Sərhəd gözetçi gəmisi tərəfindən aşkar olunmuş hədəfi dayandırmaq məqsədilə xəbərdarlıq atəşi açılıb.

Sahil Mühafizəsinin sərhəd gözetçi gəmiləri, sahil nəzarəti bölmələri, o cümlədən Xüsusi Hava Əməliyyatları Qüvvələrinin helikopter və pilotsuz uçuş vasitələri tərəfindən Xəzər dənizinin Azərbaycan Respublikasına mənsub bölməsinin cənub istiqamətində təşkil olunmuş sərhəd axtarışı nəticəsində İran İslam Respublikasına məxsus 2 (iki) nəfər heyət üzvü olan layner tipli qayıq saxlanılıb.

Araşdırma zamanı saxlanılan şəxslərin İran İslam Respublikası vətəndaşları 1991-ci il təvəllüdlü Muxtar Əbdü Yalçı və 2000-ci il təvəllüdlü Əli Bəhrəmi Məhəmməd olduqları, dövlət sərhədini narkotik vasitələri qeyri-qanuni yolla ölkə ərazisinə keçirmək məqsədilə pozduqları müəyyən edilib.

Keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində sərhəd pozucuları tərəfindən dənizə atılmış 8 ədəd bağlamada 20 kiloqram 400 qram narkotik vasitə mariyuana aşkar olunaraq götürüldü. Fakt üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Azərbaycanda bu məhsullar ucuzlaşacaq - yeni qanun qüvvəyə minir

"Azərbaycanla Türkiyə arasında gəlirlərə görə vergilərə münasibətdə ikiqat vergitutma ləğv edilir. Milli Məclisin profil komitələrində müzakirə edilən bu layihənin sabah plenar iclasda qəbul olunacağı gözlənilir. 2023-cü ildə Türkiyə ilə Azərbaycan arasında ticarət dövriyyəsi 30 faiz artaraq 7.6 milyard dollara çatıb. Yeni anlaşma qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinin artırılması baxımından vacib hesab edilir. Ticarət dövriyyəsinə 15 milyard dollara çatdırmaq hədəflənir".

Musavat.com Publika.az-a istinadən xəbər verir ki, bunu millət vəkili Vüqar Bayramov sosial media hesabında paylaşılıb.

O qeyd edib ki, son dövrlər imzalanan anlaşmalar iki ölkə arasında münasibətlərin daha da inkişaf etməsinə müsbət təsir göstərir:

"Azərbaycanın qeyri-neft ixracatının 25 faizi mehz qarşılıqlı ticarətə düşür. Türkiyə həm ümumi ticarət dövriyyəsinə, həm də qeyri-enerji ixracatında Azərbaycanın ikinci ən böyük ticarət tərəfdaşdır. İkiqat vergitutmanın ləğv edilməsi Türkiyədən Azərbaycana idxal edilən məhsulların xərcini və qiymətini azalda bilər. Türkiyədən illik idxalımızın həcmi 2 milyard 291 milyon dollardır. İdxalında strukturunda yüngül sənaye, xüsusən də geyim məhsulları və qida malları xüsusi paya malikdir. Bu kontekstdən, yaxın dövrlərdə Azərbaycanda Türkiyədən gətirilən malların ucuzlaşması mümkün ola bilər. İqtisadi baxımdan xərcin azalması qiymətlərin düşməsi ilə müşahidə olunmalıdır".

yektlərdə, xüsusən də məktəb həyətlərində elektrik qurğularının istismarı təhlükəsizlik qaydalarına uyğun olaraq həyata keçirilməlidir: "Nəzərə almaq lazımdır ki, buradakı şagirdlərin çoxu azyaşlıdır və onlar hər zaman təhlükələri görə, məntiqli qərar verə bilmirlər. Ümumiyyətlə, məktəblərdə uşaqların həyat və sağlamlığına təhlükə yaradacaq heç nə olmamalıdır. Təhlükəli vəziyyət yaranıqda aşkarlanaraq dərhal qabaqalıcı tədbirlər görülməlidir. Əgər məktəbin hansısa hissəsində sökülmə, uçma ehtimalı, elektrik xətlərində qısaqapanmalar varsa və ya qazanxanalar tam təhlükəsiz vəziyyətdə deyilsə, bunlar gözdərdi edilməməlidir. Eyni

hərtərəfli yoxlanışdan keçirilsin. Əgər heç bir problem və ya risk faktoru yoxdursa, şagirdlər növbəti gün məktəbə buraxılsın.

Elektrik təsərrüfatı həm yanğın təhlükəsini yaradan, həm də cərəyan vurması kim, yəni insanların həyat və sağlamlığına kifayət qədər təhlükə yaradan amildir. Ona görə də mütləq şəkildə həm istismarı zamanı, həm də hər hansı təmir işləri aparılarkən elektrik təsərrüfatı təhlükəsizlik qaydalarına uyğun olaraq davranmaq lazımdır.

Əgər elektrik təsərrüfatında hər hansı nasazlıq baş vermişdisə onun dərhal vaxtında aradan qaldırılması üçün tədbirlər planı həyata keçirilməli, həmin yerə kə-

bəkələrin, qurğuların, təsərrüfatının mütləq saz vəziyyətdə olması təmin edilməli, elektrik qurğularında şəbəkələrdə baş verə biləcək potensial risklər nəzərə alınmaqla, onların texniki vəziyyəti mütəmadi qiymətləndirilməli, mümkün ola biləcək qəzaların, fəvqəladə hadisələrin qarşısının alınması üçün tədbirlər planı hazırlanıb işlənilməli, həyata keçirilməlidir: "Bütün təyinatlı obyektlər, hansı ki bunlar baxçalar, məktəblər, uşaqlar üçün əyləncə mərkəzləri, ümumi istifadə olunan parklar və yaxud insanların sıx yerləşdiyi məkanlar, gediş-gəlişin çox olduğu yerlər ola bilər, burada elektrik təsərrüfatının saz vəziyyətdə olması lazımdır

yaxınlaşması qadağandır. Yüksək gərginliyə malik elektrik transformatorların olduğu yerə hətta adi elektriklər də girə bilməz, yalnız bu sahə üzrə xüsusi ixtisası olmadan keçmiş elektriklər girə bilər.

Yeni elektrik transformatorları çox təhlükəlidir. Bu baxımdan onların ətrafı mütləq şəkildə bağlanmalı, çəpərlənməlidir. Çəpərlənmənin giriş qapısı isə daim bağlı olmalı, kənar şəxslərin içəri daxil olmaması ilə bağlı xəbərdarlıq edən, məlumatlandırıcı yazılar olmalıdır. Ətrafda yaşayan və yaxud çalışan insanların da bu barədə ilkin bilikləri olmalı, uşaqlar nəzətsiz buraxılmamalıdır".

✎ **Xalidə GƏRAY**
"Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 68 (8441) 23 aprel 2024

A P R E L

Depressiya və narahatlıq üçün yeni müalicə üsulu tapılıb

ABS-in Florida Universitetinin alimləri müəyyən ediblər ki, qeyri-invaziv beyin stimulyasiyası yaşlı insanlarda depressiya və narahatlıq əlamətlərini yaxşılaşdırır. Elmi işin nəticələri "Brain Stimulation" jurnalında dərc olunub. Tədqiqatda narahatlıq və depressiv pozğunluq əlamətləri olan 400 yaşlı insan iştirak edib. Sağlamlıq vəziyyəti və idrak qabiliyyətlərinin səviyyəsi haqqında məlumat toplandıqdan sonra onlar iki qrupa bölünüb.

Birinci qrupdakı iştirakçılar 12 həftə ərzində xüsusi cihazlardan istifadə etməklə zəif elektrik cərəyanı ilə qeyri-invaziv beyin stimulyasiyası həyata keçiriblər. Bu müalicə üsulu transkraniyal birbaşa cərəyan stimullaşdırılması (tDCS) adlanır. İkinci qrupdan olan subyektlər tDCS-nin plasebo versiyasını alıblar.

Nəticələr göstərib ki, cari stimullaşdırma kursundan sonra birinci qrupdan olan iştirakçılarda narahatlıq və depressiya simptomları plasebo qrupunda olanlara nisbətən daha az ifadə olunub. Bu müsbət təsir kognitiv və funksional testlərin məlumatları, eləcə də könüllülərin beyninin neyroimqrafiyasının nəticələri ilə təsdiqlənib. Qeyd edilib ki, psixi sağlamlıqda ən əhəmiyyətli irəliləyişlər ilkin olaraq ağır depressiya və narahatlıq keçirən xəstələr tərəfindən nümayiş etdirilib. Tədqiqatçılar əlavə edib ki, orta və şiddətli narahatlıq yaşayan iştirakçılar üçün stimullaşdırma dayandırıldıqdan sonra müalicə effektləri bir il davam edib.

"Ögey anadan vəhşi əməl

ABS-in Texas ştatında qadın yeddi yaşlı ögey oğluna işgəncə verdiyinə görə 25 il həbs cəzası alıb. 25 yaşlı Miranda Kasares sevgilisinin oğluna qarşı zorakılıq etməkdə təqsirli bilinib. Müsəttiqlər müəyyən ediblər ki, 2021-ci ildən gənc qadın müəmməd olaraq yeddi yaşlı ögey oğlunu döyüb. O, uşağı ac qoyub, onu sidik içməyə məcbur edib və acı sous yedirib. Qadın ögey oğlunun iztirablarını videoya çəkib.

Oğlan xəstəxanaya yerləşdirilib. O, atası tərəfindən ağır vəziyyətdə tibb müəssisəsinə gətirilib, uşağın çəkisi 12 kq olub. Həkimlərin bütün söylərinə baxmayaraq, onu xilas etmək mümkün olmayıb. İstintaq zamanı oğlanın ögey anası və atasına cinayət işi açılıb, qadın təqsirini boynuna almayıb.

Fiziki təmas ağrını aradan qaldırır

Fiziki təmas ağrı, narahatlıq və depressiyanı aradan qaldıra bilər. Almaniyalı və hollandiyalı tədqiqatçılar bununla bağlı xüsusi araşdırma aparıblar. Araşdırma nəticəsində alimlər fiziki təmasın təsirini anlamaq üçün 10 minə yaxın insanın iştirak etdiyi 200-dən çox araşdırmanı təhlil ediblər. Onlar müəyyən ediblər ki, hətta "kiçik" və "zərif" toxunuşlar, yaş qrupundan asılı olmayaraq, onların müddəti və tezliyindən çox, ağrı, narahatlıq və depressiyaya müsbət təsir göstərir. Heyvanlarla, eləcə də insanlarla fiziki təmas psixi sağlamlıqda əsas rol oynayır.

Araşdırmada yeni doğulan körpələrlə valideynlərin təmasının vacibliyinə diqqət çəkilib, insanlar arasında fiziki təmasın sonrakı yaşlarda psixi sağlamlıq üçün vacib olaraq qaldığı qeyd edilib. Tədqiqatçılar fiziki təmasın insanların həyatına daxil edilməsinin ümumi sağlamlığı yaxşılaşdırmaq üçün sadə və təsirli bir üsul ola biləcəyini sübuta yetiriblər.

Koronavirusun 50 mutasiyasına məruz qalan şəxs öldü

Amsterdamda bir il varım ərzində koronavirusun 50 mutasiyasına məruz qalan yaşlı xəstə ölüb. Kişinin 2022-ci ilin fevralından bəri 613 gün xəstə olduğu bildirilir. Alimlərin fikrincə, bu, dünyada ən uzun sürən koronavirus xəstəliyidir. Marhum ilk dəfə "Omikron" ştamına yoluxub və Universitet Tibb Mərkəzində müalicə olunub. Onun xəstəliyi mənişdən əvvəl bir neçə dəfə virusa qarşı peyvənd olunduğu məlum olub.

Roma imperiyasının banisinin villası aşkarlandı

Yapon arxeoloqları ilk Roma imperatoru Avqusta aid olduğu güman edilən villa aşkarlayıblar. Tokio Universitetinin alimləri yeni araşdırmada İtaliyanın cənubunda vulkanik pemza ağacının altında basdırılmış iki min illik bina tapıblar. Alim Mariko Muramatsunun rəhbərlik etdiyi qrup qazıntıları 2002-ci ildə başlayıb.

Dağıntıların üzərini örtən vulkanik pemza eramızın 79-cu ilində Pompey məhv olan zaman Vezuvinin püskürməsi nəticəsində yaranıb. Anbar ola biləcəyi təxmin edilən binanın divarının yaxınlığında alimlər onlarla keramika amforaları və sobanın qalıqlarını aşkarlayıblar. Ondan hamamı qızdırmaq üçün istifadə olunub. Sobanın mövcudluğu villanın nüfuzlu bir şəxsə məxsus olduğunu göstərir. Əşyaların eramızdan əvvəl I əsrdə düzəldildiyi müəyyən edilib. Daha əvvəlki dövrlərə aid əşyalar tapılmayıb. Bu, sobanın sonradan istifadə edilməsinə işarə edə bilər. Qədim sənədlərə görə, imperator Avqust (e.ə. 63 - e.ə. 14) ömrünün son günlərini Vezuvidən şimal-şərqdə yerləşən villasında keçirib. Daha sonra burada onun nəiyyətlərinin xatirəsinə abidə ucaldılıb. Lakin villanın dəqiq yeri sirr olaraq qalırdı.

Bunları bilmək lazımdır

- * Yayda saçlara çoxlu toz qonur. Bunun üçün saç fırçasına köhnə kapron corab dolayır, sonra darayır.
- * Tez-tez quruyan və qabıq verən dodaqlara 1%-li bor turşusu məhlulu çəkir və ya bitki yağı sürürlər.
- * Yanmış yerə yumurta ağında isladılmış əski qoyurlar. Bu ağrını azaldır və yara daha tez sağalır. Yanmış yerə tünd çay, marqanez məhlulu da qoymaq faydalı olur.
- * Yorgunluğu götürmək üçün ayaqları duzlu suyla vanna etməkdə fayda var.
- * Çatlamış dərinin qəhvə xıltı ilə ovxaladıqda əllərin dərisi yumuşaq və elastik olur.
- * Yatarkən başınızın altına hündür yastıq qoymayın, yoxsa boynunuzun dərisi qırışar.
- * Üzün dərisini çirkin göstərən ölmüş dəri toxumalarıdır. Vaxtaşırı bu toxumalardan azad olmaq lazımdır. Dəridə olan ölü toxumaları sərt liflərlə təmizləmək olmaz. Skrablar dərinin belə toxumalardan təmizləmək və yeni dərinin üzə çıxmasına şərait yaratmaq üçündür.
- * Ömrünü tamamlayan saçların 1-2%-nin töküldükdən sonra yerinə yeni tük gəlir.
- * Saç tökülməsinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə onun əmələgəlmə səbəbini aradan qaldırmaq lazımdır.
- * Ayaq dirnaqlarında olan göbələklərdən xilas olmaq üçün alma sirkəsini ilıq suya töküb ayaqları vanna etmək lazımdır. Bu proseduru göbələk əlamətləri aradan qalxana qədər bir neçə dəfə etmək lazımdır.

İnsanlar arasında maral zombi xəstəliyi yayıla bilər

Amerikalı elm adamları insanlarda xroniki ariqlama xəstəliyinin (CWD) şübhəli iki halının müəyyən edildiyini bildirdilər. Bu prion xəstəliyi maralların beyninə və sinir sisteminə təsir edərək, onları zombiyə bənzər canlılara çevirir. Bununla bağlı məqalə "Neurology" elmi jurnalında dərc olunub. İlk qurban 72 yaşlı ovçu olub və o, maral əti yeyib. Həmin şəxs ömrünün son həftələrində aqressivləşib və demans əlamətləri göstərmişdir. Həkimlər ona oxşar simptomları olan Kreutzfeldt-Yakob xəstəliyinin sporadik forması diaqnozu qoyublar.

İkinci hadisə maral əti yeyən ovçu dostunda qeydə alınıb. Onun xəstəliyi də Kreutzfeldt-Yakob xəstəliyinə bənzəyir. Həkimlər şübhələnirlər ki, hər iki ovçuda maraldan yoluxmuş CWD olub. Heyvan təcrübələri göstərir ki, CWD təkcə marallara deyil, həm də digər növlərə, o cümlədən meymunlara və siçanlara da keçə bilər. Ovçuların CWD-dən öldüyü hələ dəqiq deyil, çünki xəstəliyin törədicilərinin ətraflı təhlili aparılmayıb. Lakin tədqiqatçıların fikrincə, onların tapıntıları bu versiyanı dəstəkləyir. CWD ölümcül olan təhlükəli və sağalmaz xəstəlikdir. Xəstəlik maralların beyninə hücum edərək, onların letargik olmasına, bədrəməsinə və tükenməsinə səbəb olur. Alimlər bunu zombi maral xəstəliyi adlanır. CWD-nin marallar arasında yayılmasının qarşısını almaq patogenin radiasiya, yüksək temperatur və dezinfeksiyaedici maddələr kimi xarici amillərə qarşı müqavimətinə görə çox çətindir. Əvvəllər mütəxəssislər bu xəstəliyin insanlara keçə biləcəyi barədə xəbərdarlıq edirdilər.

"Maralları zombilərə çevirən xəstəliyin pandemiyası bəşəriyyəti təhdid etmir, lakin böyük epidemiyalar mümkündür". Bunu Lenta.ru-ya immunoloq Nikolay Kryuçkov deyib.

Yeni virus pandemiyaya səbəb ola bilər - təhlükə

Qrip virusu yeni pandemiyaya səbəb ola bilər. Bu barədə beynəlxalq araşdırmaya istinadən məlumat yayılıb. Sorğuda dünyanın müxtəlif ölkələrindən 187 alim iştirak edib. Onların 57 faizi qrip virusunun başqa bir ştamına görə yeni pandemiyanın baş verəcəyini qeyd edib. Respondentlərin daha 21 faizi "Virus X"-in bütün dünya üçün təhlükəyə çevriləcəyinə əmindir.

Bundan əlavə, sorğuda iştirak edən alimlərin 15 faizi "Sars-CoV-2"-nin yenidən pandemiyaya səbəb ola biləcəyini düşünür.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAVİ: 1.500